

44 **מְאִירָה לְאָדָם** (ככתוב 'ותורה אור') והאור הוא **בְּדַרְכֵי נְעָם בֵּין**
 45 **אָדָם לְחֵבְרוֹ** (ככתוב 'דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום'), וְזֶהוּ
 46 **שְׁאֵנוּ מְבַרְכִין בְּכַרְפַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי**
 47 **עוֹלָם נְטַע בְּתוֹכֵנוּ**, ולכאורה, מה הקשר בין שני הדברים: א) שהתורה
 48 היא אמת. ב) שהתורה נטועת
 49 בנו חיים? אלא, **דְּכֹאֲשֶׁר**
 50 **מְאִיר לֹא לְאָדָם אֹרֵי הָאֱמֶת**
 51 **שֶׁבְּתוֹרָה** (והרי התורה היא
 52 **תּוֹרַת חַיִּים**, הוֹרָאָה
 53 **בְּחַיִּים**), שְׁמוֹרָה וּמְאִירָה
 54 היינו גם נותנת הוראות וגם
 55 מאירה אֶת דְּרֵךְ הָאָדָם
 56 **בְּעוֹלָמוֹ** שתהיה ברורה
 57 (ומאירה), אֲזִי אֹרֵי הַתּוֹרָה הוּא
 58 **נְרָאָה וְנִכְרָה גַם בְּחַיֵּי**
 59 **עוֹלָם בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ**,
 60 **וְכִידוּעַ⁷ דְּוָאֲהֶבֶת לְרַעְף**
 61 **כְּמוֹף⁸** הוא כְּלִי לְוָאֲהֶבֶת
 62 אֶת ה' אֱלֹקֵיךָ⁹, וְלֹזֶאת
 63 כְּאֲשֶׁר הָאָדָם הוֹלֵךְ
 64 **מְחַבְרוֹ** לאחר שקודם לכן היה
 65 יחד עם חברו (שְׂאֵז נַעֲשֶׂה
 66 **בְּיַגְיָהֶם פְּרוּד בְּמִקּוֹם**
 67 **גְּשָׁמִי** ומבחינת המקום הגשמי
 68 הם רחוקים זה מזה, וְלִכְן
 69 צְרִיף לְהִבְטִיחַ וּלְוֹדֵא
 70 שְׁעֵנִין זֶה רִיחוּק מִמֶּנּוּ
 71 הגשמי לא יפְעֵל עֵנִין
 72 שְׂאֵינוּ מִתְאִים לְוָאֲהֶבֶת
 73 לְרַעְף כְּמוֹף אלא שלמות
 74 המרחק לא תהיה חלישות
 75 באהבתם זה לזה, וְצְרִיף
 76 ההולך ומתרחק מחברו לְהַנִּיחַ
 77 לוֹ לְחֵבְרוֹ אֵיזָה דְּכָר חֲפִץ
 78 כְּלִשְׁהוּ שְׂיִזְכְּרֵנוּ עַד אֲשֶׁר
 79 **נְחַזְרוּ וְיִתְרָאוּ וְיִלְהַעֲרִי מִמְּאֲמַר הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַיְדוּעַ¹⁰**,
 80 **שֶׁכָּל מִקּוֹם שֶׁהָיָה הָאָדָם פֶּעַם אַחַת, מְכַרְח לְבֹא שְׂמָה שְׁנִית**
 81 **וְאִם כֵּן, בּוֹדָא יַחְזֵרוּ וְיִתְרָאוּ, וְלִכְן כִּיּוֹן שֵׁשׁ צוּרֵךְ לְהַשְׁאִיר בְּיַד הַחֵבֵר**
 82 **מִזְכֵּרַת הַלְּבַטִּיחַ שִׁיזְכְּרוּ, אִמְרו חֲכָמֵינוּ ז"ל אֵל יִפְטָר אָדָם מְחַבְרוֹ**
 83 **אֶלֶּא מִתּוֹף דְּבָרֵי תּוֹרָה שֶׁדְּרַכְיָה דְּרַכֵּי נְעָם גַּם בְּחַיֵּי עוֹלָם**
 84 **הַדְּבָר הַטוֹב בִּיטָר לְהַשְׁאִיר כְּמוֹכֵרַת לְחֵבְרוֹ בַּעַת הַפְּרִידָה כִּי שְׁנֵי הַחֲבֵרִים**
 85 **לֹא יִשְׁכַּחוּ זֶה אֶת זֶה הוּא דְּבָרֵי תּוֹרָה כִּי דְּרַכֵּיהֶם שֶׁל הַתּוֹרָה הֵם דְּרַכֵּי נְעָם לֹא**
 86 **רַק מִבְּחִינָה זֹאת הַתּוֹרָה הִיא תּוֹרַת ה' אֵלֶּא הֵם דְּרַכֵּי נְעָם גַּם בְּחַיֵּי הָעוֹלָם**

1 בחודש תשרי תשכ"א באה לרבי לראשונה קבוצה גדולה של אורחים מארץ
 2 הקודש בצורה מאורגנת (בטיסת-שכר "צ'רטר") מיוחדת ולקראת נסיעתם
 3 בחזרה לארץ הקודש קיים הרבי התוועדות מיוחדת (ראה תורת מנחם –
 4 התוועדותיות כרך כט) במהלכה אמר את המאמר שלפנינו.
 5 אמרו חכמינו ז"ל:

בס"ד. יום ג', פרשת לך לך, ר' מרחשון,
ה'תשכ"א

(הנחה בלתי מוגה)

6 **אֵל יִפְטָר אָדָם מְחַבְרוֹ**
 7 **אֶלֶּא מִתּוֹף דְּבַר הֶלְכָה**
 8 **שֶׁמִּתּוֹף כֶּף זוֹכְרָהוּ¹ [כפי**
 9 **שהיה כאשר רב כהנא ליווה את**
 10 **רב שימי בר אשי משפת הנהר**
 11 **עד בית הדקלים של כבל ובבואו**¹
 12 **לשם אמר לו כי אנשים אומרים**²
 13 **שהדקלים הללו בכבל קיימים**³
 14 **מאדם הראשון ועד עתה],**⁴
 15 **וּמְסִיִּם, אָמַר לִיהֵא** (רב שימי
 16 **לרב כהנא) [אֲדַבְרָתָן מִלְּתָא**⁵
 17 **[הזכרת לי דבר שאמר ר' יוסי**⁶
 18 **ברבי חנינא] כו' מְאִי**⁷
 19 **דְּכִתְיִב² בְּאַרְץ [אשר] לא**⁸
 20 **עֵבֵר בָּהּ אִישׁ וְלֹא יִשָּׁב**⁹
 21 **אָדָם שָׁם כּו' [וכי מאחר**¹⁰
 22 **ש"לא עבר" (באווה ארץ אף**¹¹
 23 **אדם אחד), הִיאֵךְ יָכוֹל לְהִיּוֹת**¹²
 24 **ש"ישב?" אלא], לֹמַר לָךְ**¹³
 25 **כָּל אֲרָץ שְׂגֹזָר עָלֶיהָ אָדָם**¹⁴
 26 **הָרֵאשׁוֹן לִישׁוֹב נְתִישְׁבָה,**¹⁵
 27 **וְכָל אֲרָץ שְׂלֵא גֹזָר עָלֶיהָ**¹⁶
 28 **אָדָם הָרֵאשׁוֹן לִישׁוֹב לא**¹⁷
 29 **נְתִישְׁבָה [עד כאן דברי הגמרא**¹⁸
 30 **שהם מקור המאמר "אל יפטור**¹⁹
 31 **אדם מחברו אלא מתוך דבר**²⁰
 32 **הלכה, שמתוך כך זוכרהו".]**²¹
 33 **וּמְבַאֵר רַבְּנֵי נְשִׂיאָנוּ³**
 34 **[אדמו"ר מהור"י, במאמר**²¹
 35 **דיבור המתחיל זה משנת תרפ"ט,**
 36 **עם סיום ביקורו בארץ הקודש באותם ימים, כמסופר ברשימתו שהובאה**
 37 **בהערות למאמר זה ב'ספר המאמרים תרפ"ט': "נכנסתי אל המרכבה ועמדתי**
 38 **על השליכה העליונה באופן שיכולתי לראות את כל המלווים אותנו באופן**
 39 **שהם יוכלו לראות אותנו. אמרתי להם אל יפטור אדם מחברו אלא מתוך דבר**
 40 **הלכה, וכאשר אין הזמן גרמא לְדַבֵּר מִסְרֵי בֹהַ מִמָּמַר אֲרוּךְ, וּבְרַכְתִּי אוֹתָם**
 41 **וְהֵם בְּרַכּוּ אוֹתִי וּנְפַרְדְּנוּ בְּשִׂמְחָה רַבָּה"], דְּהִנֵּה גַבֵּי תּוֹרָה כְּתִיב⁴**
 42 **דְּרַכְיָה דְּרַכֵּי נְעָם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם,** ובנוסף לכך כתוב על
 43 **התורה גם וְתוֹרָה אֹרֵי⁵, ומשני הפסוקים הללו מובן שְׁהִיא התורה**

(1 ברכות לא, א. 2) ירמ"י ב, ו. 3) בד"ה אל יפטור תרפ"ט (סה"מ תרפ"ט ע' 252 ואילך). 4) משלי ג, יז. 5) שם ו, כג. 6) ראה זהר ח"ג נג, ב. 7) ראה גם ספר הישחות תרפ"ט ע' 56. קיץ ה'ש"ת ע' 3. 8) קדושים יט, יח. 9) ואתחנן ו, ה. 10) ספר בעש"ט

אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה

ביאור בדרך אפשר

1 הזה, היינו גם בדברים שבין אדם לחברו, כנ"ל. ומדייק במאמר הנ"ל
 2 של הרבי הרי"צ משנת תרפ"ט, שְלִפִי זֶה שבעת פרידה מחבר יש
 3 לומר דברי תורה על מנת שדברי התורה ישמשו כמזכרת מהחבר בתקופת
 4 הפרידה והריחוק קִשְׁה אומרו מתוך דבר הַלְכָה קשה למה אמרו
 5 חכמינו ז"ל שהפרידה צריכה
 6 להיות דווקא מתוך דבר הלכה, 1
 7 דִּמְשַׁמֵּע דְדוֹקָא אֲזוּ כאשר 2
 8 יאמר דבר הלכה זוכרהו, 3
 9 וְצָרִיף לְהִבִּין מֵהוּ עֲנִין וְצָרִיף לְהִבִּין מֵהוּ עֲנִין
 10 דְּבַר הַלְכָה דְאֲזוּ זוכרהו 4
 11 ומה הקשר המיוחד של דבר
 12 הלכה דוקא לזיכרון? וַיֵּשׁ 6
 13 לְהוֹסִיף, שֶׁהַשְּׂאֵלָה היא 7
 14 כְּפוּלָה. (א) מֵהוּ הַדְּיוּקָה 8
 15 דְּבַר הַלְכָה דְּוֹקָא, הָרִי 9
 16 בַּתּוֹרָה גּוֹפֵא יֵשׁ כְּמָה 10
 17 חֲלָקִים, וּמַצֵּד זֶה 11
 18 שֶׁהַתּוֹרָה דְרָכֶיהָ דְרָכֶיהָ 12
 19 נַעַם, וְעַל-יְדֵי-זֶה שְׁנַתָּן 13
 20 לָנוּ תּוֹרַת אָמֶת אֲזִי חַיִּי 14
 21 עוֹלָם נִטַּע בְּתוֹכְנוּ, כְּנ"ל 15
 22 שמתעם זה ראוי להיפרד מתוך
 23 דברי תורה יָכוֹל לְהַפְטֵר 16
 24 מִחֻבְרֵוֹ עַל-יְדֵי כָּל עֲנִין 17
 25 בַּתּוֹרָה, לְאוּ דְּוֹקָא דְּבַר 18
 26 הַלְכָה וְלִמָּה אִמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל 19
 27 שהפרידה צריכה להיות מתוך
 28 דבר הלכה דווקא? (ב) 20
 29 וּיְתִירָה מְזָה, קִיִּים קוֹשֵׁי 21
 30 גְדוֹל יוֹתֵר: פִּינּוֹן שְׂצָרִיף רַק 22
 31 לְפַעַל שְׂיִזְכְּרָנוּ עַד אֲשֶׁר 23
 32 יִחְזְרוּ וְיִתְרָאוּ, הָרִי 24
 33 מִסְפִּיק לְהַנִּיחַ לוֹ אֵיזָה 25
 34 דְּבַר וְלֹא דוֹקָא דְּבַר תּוֹרָה, 26
 35 וְלִכְאוּרָה אֲפֹשֶׁר לְמַצּוֹא 27
 36 כְּמָה וְכִמָּה עֲנִינִים או 28
 37 חפצים שונים שֶׁפִּאֲשֶׁר 29
 38 הנפרד מחברו יָנִיחַ לוֹ אוֹתָם הִנֵּה עַל-יְדֵי רְאִיתָם יִזְכּוּר אֵת 30
 39 חֻבְרוֹ שֶׁנִּפְטֵר מִמֶּנּוּ בְּמָקוֹם הַגְּשָׁמִי. וְמֵהוּ הַצָּרָף בְּדָבַר 31
 40 תּוֹרָה דְּוֹקָא שְׂמוּה מִשְׁמַע שֶׁהוֹכְרוֹן בְּדַבְרֵי תּוֹרָה בְּכָלל וּדְבַר הַלְכָה 32
 41 כְּפֹרֵט עֲדִיף עַל כָּל מִזְכָּרַת אַחֲרָתָּהּ. וְעוֹד צָרִיף לְהִבִּין מֵהוּ דְּכָל 33
 42 אֲרִיץ שְׁגוֹר עָלֶיהָ אֲדָם הָרֵאשׁוֹן לְיִשׁוּב נְתִישְׁבָה כּוֹ, מֵהוּ 34
 43 קֶשֶׁר הָעֲנִינִים בְּזָה מְדַבְרֵי הַגְּמָרָה נִרְאָה שֵׁשׁ קֶשֶׁר בֵּין שְׁנֵי הַדְּבָרִים 35
 44 האמורים בסמיכות זה לזה – אמירת דבר הלכה בעת פרידה מחבר וגזירת

ביאור בדרך אפשר

אדם הראשון איזו ארץ תהיה מיושבת – וצריך להבין מהו הקשר בין
 השניים?
 (ב) וממשיך במאמר¹¹ הנ"ל, וּלְהִבִּין כָּל זֶה יֵשׁ לְהַקְדִּים
 תְּחִלָּה דְּהִנֵּה יְדוּעַ דְּהַצְמָצוּם הָרֵאשׁוֹן שֶׁהָיָה בְּאוֹר אֵין-סוּף
 בְּרוּף-הוּא וְכוּ' כדי לברוא
 עולמות ונבראים מוגבלים,
 וְהוֹלֵף וּמְבַאֵר עֲנִין
 הַצְמָצוּם הָרֵאשׁוֹן, וְהַחֲבִיר
 בינו לכל שאר הצמצומים שהיו
 באור האלוקי אחרי הצמצום
 הראשון, וְשֶׁפְּנִינַת הַצְמָצוּם
 היא בְּשִׁבִיל הַגְּלוּי וְכוּ' (כְּדִלְקָמֵן).
 וַיֵּשׁ לֹאמַר בְּבֵאוֹר קֶשֶׁר
 הָעֲנִינִים (שֶׁלֹּא נִתְפָּרֵשׁ
 בְּמֵאֲמָר). דְּהִנֵּה, כָּל
 הָעֲנִינִים שְׁלֵמָטָה, וְעַל-
 אַחַת-כְּמָה וְכִמָּה עֲנִינֵי
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, נִשְׁתַּלְשְׁלוּ
 מִהֵן¹², היינו מֵאוֹתָם
 עֲנִינִים כְּפִי שֶׁהֵם לְמַעְלָה
 וכפי שמוכר בתחילת פרק ג'
 בתניא שנפש האדם כלולה
 מְעַשֵׂר בְּחִינּוֹת שׁוֹנוֹת כְּנֶגֶד "עֶשֶׂר
 סְפִירוֹת עֲלִיוֹנוֹת שֶׁנִּשְׁתַּלְשְׁלוּ
 מֵהֵן", כִּי כָּל דְּבַר שְׂקִיִּים לְמַטָּה
 "נִשְׁתַּלְשַׁל" מֵהַדְּבַר שֶׁהוּא מְקַבֵּל
 לוֹ לְמַעְלָה (אלא שהדרך שבה
 הַגְּשָׁמִיּוֹת באה מֵהַרוּחָנוּת היא
 ב"סדר השתלשלות" שיש בו
 יְרִידָה הַדְּרָגָתִית מִדְּרָגָה לְדְרָגָה
 בְּדוּמָה לְשִׁרְשֵׁר בְּעֵלֵת חוֹלִיּוֹת
 (טבעות) רבות שכל אחת קשורה
 בַּשְּׂנִיָּה אֲבָל רִיבּוּי הַחוֹלִיּוֹת גּוֹרֵם
 לְמַרְחָק רַב בֵּין תְּחִילַת סֵדֵר
 הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת לְסוּפוֹ וְכֵן גַּם
 בְּעִנְיָנוּ – כִּינּוֹן שֶׁהַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת
 היא בריבוי דרגות יכול להיות שמהרוחניות תהיה התהוות של מציאות
 גשמית). וּמְזָה מוּבָן, שֶׁהַאֲפִשְׁרוֹת שְׂיִכּוֹל לְהִיטֵּה לְמַטָּה בֵּין שְׁנֵי
 חֲבָרִים כְּפִשּׁוֹטוֹ הָעֲנִין דִּיפְטֵר אֲדָם מִחֻבְרֵוֹ, היא, לְפִי שְׂיִשְׁנֵנוּ
 עֲנִין זֶה שֶׁלֹּאפְשָׁרוֹת לְפִירוֹד וְרִיחּוֹק בְּנוֹגֵעַ לְאֲדָם וְחֻבְרוֹ לְמַעְלָה,
 כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל וְהַקְּב"ה, כְּדִאִיתָא בְּמִדְרָשׁ¹³ עַל הַפְּסוּק¹⁴
 רַעְףָּ רַעְףָּ אֲבִיךָ אֵל תַּעֲזֹב, זֶה הַקְּב"ה. וְהָעֲנִין
 וְהַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא נִמְשַׁל לִיחֹס שֶׁל רְעִים, חֲבָרִים.

ע"ת פרשתנו (לך לך) אות כג. 11) סה"מ תרפ"ט שם ע' 253. 12) ראה תניא רפ"ג. 13) שמו"ר רפכ"ז. 14) משלי כז, יו"ד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְהֶעֱנֵן בְּזָה, דְּהֵנָּה, נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַצּוֹבוֹת מִתַּחַת כְּסֵא
2 הַכְּבוֹד¹⁵, וְלִמְעָלָה יוֹתֵר, לְפָנַי הַצְּמִצּוֹם, הֲרֵי הַנִּשְׁמוֹת
3 מְשֻׁרְשׁוֹת בְּדֶרֶגָה גְבוּהָה יוֹתֵר מֵאִשׁר 'כְּסֵא הַכְּבוֹד' וְעַד שִׁישׁ לֵהֶם שׁוֹרֵשׁ
4 בְּעֲצָמוֹתוֹ וּמֵהוֹתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ יִתְבָּרַךְ, לִמְעָלָה
5 אֲפִילוֹ מִהַתּוֹרָה שֶׁגַּם לֵה יֵשׁ
6 שׁוֹרֵשׁ נֶעְלָה בִּיחֹר, וּבְכָל זֹאת
7 הַשׁוֹרֵשׁ שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נֶעְלָה
8 יוֹתֵר, וְכִידוּעַ מֵאִמֵּר
9 רְבוּתֵינוּ וְ"ל¹⁶ שְׂבָעָה
10 דְּבָרִים¹⁷ קָדְמוֹ לְעוֹלָם
11 וּבִינֵיהֶם תּוֹרָה וְיִשְׂרָאֵל,
12 וּמִסֵּים שְׂמַחְשִׁבְתָּן שֶׁל
13 יִשְׂרָאֵל קָדְמָה לְכָל דְּבַר,
14 אֲפִילוֹ לַתּוֹרָה, שְׁנֵאמַר
15 צֹ אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּבַר
16 אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (ובלשון
17 המדרש: "מחשבתן של ישראל
18 קדמה לכל דבר... אילולי שצפה
19 הקדוש-ברוך-הוא שאחר כ"ו
20 דורות ישראל עתידין לקבל את
21 התורה, לא היה כותב בתורה צו
22 את בני ישראל דבר אל בני
23 ישראל") וְעַל-פִּי מֶה
24 שְׁנֵתְבָאֵר בְּמֵאמְרִים
25 הַקּוֹדְמִים¹⁸ שֶׁהַצְּמִצּוֹם
26 אֵינוֹ פּוֹעֵל שׁוֹם שְׁנוּי
27 לְגַבִּי לִמְעָלָה כִּי אִמְנֵם
28 הַצְּמִצּוֹם גּוֹרֵם סִילּוּק שֶׁל הָאוֹר הָאִינְסוֹפִי וְהַמְשַׁכָּה שֶׁל אוֹר הַדּוּמָה לְקוֹ דֵּק
29 וְקֶצֶר, אֲבָל הַצְּמִצּוֹם הוּא רֵק לְגַבִּינוּ. בְּעוֹד שֶׁמִּבְחִינָתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
30 גַּם לֵאחֲרַי הַצְּמִצּוֹם מִמֵּלֵא אוֹר אֵין סוֹף אֵת הַחֵלֶל הֲרֵי כֵּן הוּא גַּם עֵתָה
31 גַּם לֵאחֲרַי הַצְּמִצּוֹם וְהַסִּילּוּק שֶׁל אוֹר אֵין סוֹף אֲפִשֵׁר לְבִרְוֵא עוֹלְמוֹת וּנְבִרְאִים
32 מוֹגַבְלִים, מִבְּחִינָתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹם דְּבַר לֹא מַעֲלִים וּמִסְתִּיר עַל
33 אוֹר אֵין סוֹף וְכֵשֶׁם שְׁבִירֵאת הָעוֹלְמוֹת הִיא הַעֵלֶם וְהַסְתֵּר עַל הָאֱלוּקוֹת רֵק
34 לְגַבִּינוּ אֲבָל לֹא לְגַבִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כֵּן גַּם בִּיחֹס לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
35 הַמוֹשְׁרֹשׁוֹת בְּעֲצָמוֹתוֹ וּמֵהוֹתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שֶׁמִּבְחִינָתוֹ זֶה הַמְצַב
36 תְּמִיד. וְאִם כֵּן, לֹא שִׁיךְ שְׂפִיטֵר אָדָם מִחִבְרוֹ, כִּינֵן שְׁנֵשְׁמוֹת
37 יִשְׂרָאֵל מְשֻׁרְשׁוֹת בְּעֲצָמוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעַמְּקֵי יוֹתֵר מִשְׁרֵשׁ
38 הַתּוֹרָה וְכִיוּן שֶׁלְנִשְׁמוֹת יֵשׁ שׁוֹרֵשׁ וּמְקוֹר מֵאוֹד נֶעְלָה בְּעֲצָמוֹתוֹ שֶׁל
39 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הֲרֵי מִבְּחִינָתוֹ לֹא יִתְכַן פִּירוּד שֶׁל יְהוּדִי (אָדָם) מִהַקְּדוּשׁ-
40 בְּרוּךְ-הוּא (חִבְרוֹ). וּמְכַלֵּי-מְקוֹם אֵף שֶׁמִּבְּחִינָתוֹ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֲכַן לֹא
41 יִתְכַן פִּירוּד, הֲרֵי כֵשֶׁם שְׁבִיחַס לְבִרְיֵאת הָעוֹלְמוֹת קִיִּים 'סֹדֵר הַשְּׁתַלְשׁוּת'
42 שֶׁל יִרְדָּה גְדוּלָה מְדוּרָגָה לְדֶרֶגָה (כְּנ"ל) וּמִבְּחִינָתוֹ הַנְּבִרְאִים הָעוֹלָם הוּא אֲכַן

43 הַעֵלֶם וְהַסְתֵּר עַל הָאוֹר הָאֱלוּקִי. כֵּן גַּם בִּיחֹס לְנִשְׁמָה בְּסִדְרֵי הַשְּׁתַלְשׁוּת
44 יִשְׁנוּ הָעֵנָן דִּירִידַת הַנִּשְׁמָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, מֵאֲגָרָא רָמָה
45 לְבִירָא עֲמִיקְתָּא¹⁹ יִרְדָּה עֲצוּמָה מִגַּג גְבוּהָ לְבוֹר עֲמוּק (הֵינּוּ יִרְדָּה
46 כְּפוּלָה וּמְכּוּפֶלֶת לֹא רֵק יִרְדָּה מִגַּג רְגִיל לְבוֹר רְגִיל אֲלֵא יִרְדָּה מִגַּג גְבוּהָ
47 לְבוֹר עֲמוּק), וּבְבִירָא
48 עֲמִיקְתָּא גּוֹפָא וּבְכוּר
49 הָעֲמוּק עֲצוּמוֹ, כְּלוּמֵר לֵאחֲרַי
50 שֶׁהַנִּשְׁמָה יִרְדָּה יִרְדָּה כֵּל כֵּךְ
51 גְדוּלָה הַדּוּמָה לְיִרְדָּה לְבוֹר
52 עֲמוּק הִיא חוּוָה יִרְדָּה נּוֹסֶפֶת כִּי
53 הֲרֵי הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית,
54 שְׁהִיא חֵלֶק אֱלֹקָה מִמַּעַל
55 מִמַּשׁ²⁰, בָּאָה
56 בְּהַתְּלַבְּשׁוֹת בְּגוֹף וּנְפֵשׁ
57 הַבְּהֵמִית בְּאֶפֶן שְׁנַעֲשָׂה
58 יְחִוּד בִּינֵיהֶם הֵינּוּ שֶׁהַחִיבוֹר
59 בֵּין הַנֶּפֶשׁ הָאֱלוּקִית, הַנִּשְׁמָה
60 הַקְּדוּשָׁה, וְהַגּוֹף וְהַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית
61 הוּא חִיבוֹר קְרוֹב בִּיחֹר שֶׁנִּקְרָא
62 'הַתְּלַבְּשׁוֹת' הֵינּוּ שֶׁהַנֶּפֶשׁ
63 הָאֱלוּקִית מוֹתַאמַת לְפִי אוֹפֵן
64 הַכּוֹחוֹת וְהִיכּוּלוֹת וְהַתְּכּוּנוֹת שֶׁל
65 הַגּוֹף וְהַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית (וְהַבִּיטוּי
66 "הַתְּלַבְּשׁוֹת" מוֹרָה עַל קֶשֶׁר
67 קְרוֹב כֵּשֶׁם שֶׁלְבוּשׁ (בְּגָד) גִּשְׁמִי
68 תּוֹאֵם אֵת מִידַת גּוֹפוֹ שֶׁל הָאָדָם
69 הַלְבוּשׁ בוֹ, כֵּךְ כַּאֲשֶׁר יֵחַס
70 שֶׁל "הַתְּלַבְּשׁוֹת" בֵּין שְׁנֵי דְבָרִים רּוּחַנִיִּים, שְׁנֵיהֶם מִתְאִיִּים זֶה לַזֶּה. וְהִיחַס בֵּין
71 הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוֹף, לְמִירוֹת הַהִבְדּוּלִים הַגְּדוּלִים בֵּינֵיהֶם, הוּא יְחַס שֶׁל "הַתְּלַבְּשׁוֹת"
72 וְלְמִירוֹת הַהִבְדּוּלִים הַגְּדוּלִים בֵּין שְׁנֵי הַנֶּפֶשׁוֹת מִבְּחִינַת הַשְּׂאִיפּוֹת וְהַרְצוּנוֹת
73 הַחִיבוֹר מִיִּחַד וּמֵאֲחַד בֵּינֵיהֶם, עַד שְׂיִכּוּל לְהִיּוֹת הָעֵנָן דְּלֵאָם
74 מְלֵאָם יֵאֲמָץ²¹ כְּמִבוּאֵר בְּסִפְרֵי הַתְּנַיִם שֶׁהַמַּבְבֵּק בֵּין הַנֶּפֶשׁ הָאֱלוּקִית לְנֶפֶשׁ
75 הַבְּהֵמִית דּוּמָה לְמַלְחָמָה בֵּין שְׁנֵי מַלְכִים עַל עִיר אַחַת שֶׁכָּל אַחַד רוֹצֵה לְכַבּוֹשׁ
76 אוֹתָהּ וּלְמַשׁוֹל עֲלֶיהָ" בְּדוּמָה לְכַתּוּב בְּתוֹרָה שֶׁכַּאֲשֶׁר רִבְקָה אִמְנוּ הִיִּיתָה
77 בְּהַרְיוֹן עִם יַעֲקֹב וְעֵשׂוֹ נִאֲמַר לָהּ "שְׁנֵי גּוִיִּם בְּכַנְתָּךְ... וְלֵאמֹר מִלֵּאָם יֵאֲמָץ"
78 (וּפִירוֹשׁ רַש"י: "כִּשְׁזָה קָם, זֶה נּוֹפֵל").
79 וְזֶהוּ קֶשֶׁר הָעֵנָנִים בְּמֵאמְרֵי, שְׂמִקְדִּים לְכָאֵר פִּיצַד נַעֲשָׂה
80 הָעֵנָן דִּיפִטֵּר אָדָם מִחִבְרוֹ אֵיךְ יִתְכַן שִׁיחִיה פִּירוּד וְרִיחּוֹק בֵּין הַנִּשְׁמָה
81 וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְהִרִי מַצִּידוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא גַּם לֵאחֲרַי שֶׁהַנִּשְׁמָה
82 יִרְדָּה לְמַטָּה וְנִתְלַבְּשָׁה בְּגוֹף וּנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית אֵין שׁוֹם דְּבַר שֶׁמַּעֲלִים וּמִסְתִּיר
83 אוֹתָהּ (שְׁהַעֲצָה לְזָה לְפַתּוֹר אֵת בְּעִיַת הַפִּירוּד וְרִיחּוֹק הִיא דְּבַר
84 הַלְכָה) בְּתַחֲלָה וּבְעֲצָם אֲפִילוֹ לְפָנֵי הִירְדָּה הַגְּדוּלָה שֶׁל הַנִּשְׁמָה "לְבִירָא

(15) ראה זהר ח"ג כט, ב. קכג, ב. פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ז. (16) ב"ר פ"א, ד. (17) בב"ר שם: ששה דברים. וראה פסחים נד, א. ועוד. (18) ד"ה תקעו דיום ב' דר"ה פ"ד (סה"מ תשכ"א ס"ע ו ואילך). (19) לשון חז"ל — חגיגה ה, ב. (20) תניא רפ"ב. (21) תולדות כה, כג ובפרש"י (ממגילה ו, סע"א). וראה תניא פ"ט (יג, סע"ב ואילך). פ"ג (יח, ב). ובכ"מ.

אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה

ביאור בדרך אפשר

1 עמיקתא" אלא התחלת הפירוד ועצם הפירוד צריך ביאור כנ"ל — שְׁזָהוּ
 2 עַל-יְדֵי הַצְּמָצוּם שאמנם אינו מסתיר לגבי הקדוש-ברוך-הוא אבל
 3 למעשה גורם ירידה, כְּפִי שְׁמִבְאָר, שְׁתַּחֲלַת הַכֹּל לפני בריאת העולם
 4 הָיָה אֹר עֲלִיּוֹן פְּשׁוּט לא מוגדר בשום הגדרה ולא 'מצויר' בשום תואר
 5 מְמַלֵּא כֹּל הַמְּצִיאוֹת כּו' וְלֹא הָיָה מְקוֹם לְעִמְדַת הָעוֹלָמוֹת כִּי כֹּאשֶׁר אֹר אֵין סוֹף מֵאִיר בְּכֹל תִּקְפוֹ אֵין מְקוֹם לַמְּצִיאוֹת שֶׁל עוֹלָמוֹת מוֹגְבֵלִים (וְעַל-אַחַת-פְּמַה-וְכַמְּהָ שְׁלֹא הָיָה מְקוֹם לְעִנְיָן שְׁלֹא פְּרוּד, יִפְטֹר), וְאַחַר-כֵּן צְמָצָם הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֵת עֲצָמוֹ בְּכִיכּוֹל שְׁזָהוּ עִנְיָן צְמָצוּם הָרֵאשׁוֹן שְׁהוּא בְּכַחֲנֵת סְלוֹק לְגַמְרֵי אַחֲרֵי הַצְּמָצוּם הָרֵאשׁוֹן עֲלֵיו מְדוּבָר כִּאֵן הָיוּ עוֹד צְמָצוּמִים רַבִּים כְּדִי לְהוֹרִיד וּלְצַמֵּם אֶת הָאֹר מִדְּרַגָּה לְדְרַגָּה אֲבָל בְּעוֹד שֶׁבִשְׂאֵר הַצְּמָצוּמִים (ש"ב"סדר השתלשלות) מְדוּבָר ב"מיעוט" והפחתה של האור, לְעוֹמֵת זֹאת בְּצַמְצוּם הָרֵאשׁוֹן לֹא הִיָּה רַק "מיעוט" אלא "סילוק" לְגַמְרֵי שֶׁל הָאֹר שֶׁקָּדַם לְצַמְצוּם (כִּי הָאֹר שֶׁלפְּנֵי הַצְּמָצוּם הוּא שֶׁלֹּא בְּעוֹךְ לְעוֹלָמוֹת וְכַדִּי לְבֹרֵאוֹ עוֹלָמוֹת הִיָּה צוּרָךְ ב"סילוק" שֶׁל אֹר זֶה) וְעַל-יְדֵי-זֶה נִעְשִׂית הָאֶפְשָׁרוֹת שְׁיִוְכַל לְהֵיּוֹת הָעִנְיָן דִּיפְטֹר אָדָם מְחַבְּרוֹ, מְפַל־מְקוֹם, בְּנוֹגַע לְכַוְנַת הַמְּאָצִיל בְּעִנְיָן הַצְּמָצוּם, הָרֵי אֵי-אֶפְשָׁר לֹא מֵר שְׁהַפְּנֵנָה הוּא שְׁיִהְיֶה סְלוֹק הָאֹר חֲסֵי-וְשִׁלּוּם, כִּי אֵיזָה תְּכַלִּית יֵשׁ בְּכַחֲנֵת הָעֵדֶר הָאֹר וְהַגְּלוּי (וּבְפָּרֻט בְּצַמְצוּם הָרֵאשׁוֹן שְׁהוּא בְּאֶפְן שְׁל סְלוֹק, שְׁזָהוּ הָעֵלֶם וְהַסְּתֵר לְגַמְרֵי) אֵלֵא אֵלֵא חֵיבִים לֹא הוּא הַצְּמָצוּם לֹא נוֹעַד הַצְּמָצוּם בְּשִׁבִיל הָעֵלֶם וְהַסְּלוֹק כְּשֶׁלְעַצְמוֹ אֵלֵא לְמַטְרָה הַפּוֹכָה, כְּפִי שְׁיוֹסְבֵר לְהֵלֵן. וּמְכִיָּא הוֹכְחָה לָזֶה שֶׁהַצְּמָצוּם הָרֵאשׁוֹן לֹא נוֹעַד לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר עַל הָאֹר, שְׁהָרֵי גַם בְּמִדְּרָגוֹת שְׁלֵאֲחֵר הַצְּמָצוּם כְּתִיב²² לֹא תִהְיֶה בְּרָאָה (אֵלֵא) לְשִׁבְת יִצְרָה, דְּהַפְּנֵנָה הָאֲמִתִּית הִיא בְּכַחֲנֵת הַתִּקּוֹן דְּלְשִׁבְת יִצְרָה בְּכַחֲנֵת גְּלוּי אֹר דְּוָקָא, וְאֵם כֵּן הָרֵי בְּרוּר הַדְּבָר דְּאֵי-בְּרוּר אֶפְשָׁר לֹא מֵר הַמְּאָצִיל בְּרוּךְ הוּא בְּעִנְיָן הַצְּמָצוּם הוּא שְׁיִהְיֶה סְלוֹק הָאֹר חֲסֵי-וְשִׁלּוּם, אֵלֵא דְּכַוְנַת הַצְּמָצוּם הִיא שְׁיִתְגַּלֶּה הָאֹר שְׁלִפְנֵי הַצְּמָצוּם, הֵינּוּ, שְׁהָאֹר הַבְּלִי-גְּבוּל יְבוּא אַחֲרֵי-כֵן בְּמִדָּה וּגְבוּל שְׁכַן לִפְנֵי הַצְּמָצוּם הָרֵאשׁוֹן אֵיִר אֹר הַבְּלִי גְּבוּל עַד אֵין סוֹף לֵלֵא כֹּל הַגְּבֻלָּה אֲבָל לֹא הֵייתָה שׁוּם הַתְּגַלּוּת שֶׁל כּוֹחַ הַגְּבוּל (שְׁגַם הוּא קִיָּם בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁבַחֲיוֹתוֹ בְּלִי גְּבוּל אֲמִיתִי הָרֵי הוּא מוֹשֵׁלם בְּכֹל הַכּוֹחוֹת וְכַשֵּׁם שִׁישׁ לוֹ כּוֹחַ בְּבִלְי-גְּבוּל כִּי יֵשׁ לוֹ כּוֹחַ בְּגְבוּל) וְהוֹדוּת לְצַמְצוּם וְלִסְלוֹק שֶׁהִיא בְּאוֹר אֵין סוֹף הַבְּלִי-גְּבוּל, נּוֹצְרָה אֶפְשָׁרוֹת שְׁאוֹר הַבְּלִי-גְּבוּל יֵאִיר גַּם בְּמִידָה וּגְבוּל (הַכִּיֶּצֶד? וְהָרֵי הוּא אֵין סוֹף וְלֹא מוֹגְבֵל? הַהִסְבֵּר הוּא שֶׁלֵּאֲחֵר הַצְּמָצוּם שֶׁל הָאֹר אֵין סוֹף נִשְׂאֵר בְּחֵלל רוֹשֵׁם מְסוּיִים ("רְשִׁימוֹ") מֵאוֹר זֶה וְרוֹשֵׁם זֶה הוּא כּוֹחַ הַגְּבוּל שְׁקִיָּם בְּאוֹר אֵין סוֹף שֶׁלפְּנֵי הַצְּמָצוּם, שְׁקוֹדֵם הַצְּמָצוּם אֵין לוֹ כִּיטוּי וְאַחֲרֵי הַצְּמָצוּם הוּא מֵאִיר, כְּפִי שְׁיִבּוֹר עוֹד לְהֵלֵן).

ביאור בדרך אפשר

6 וְלֹא הָיָה מְקוֹם לְעִמְדַת הָעוֹלָמוֹת כִּי כֹּאשֶׁר אֹר אֵין סוֹף מֵאִיר בְּכֹל תִּקְפוֹ אֵין מְקוֹם לַמְּצִיאוֹת שֶׁל עוֹלָמוֹת מוֹגְבֵלִים (וְעַל-אַחַת-פְּמַה-וְכַמְּהָ שְׁלֹא הָיָה מְקוֹם לְעִנְיָן שְׁלֹא פְּרוּד, יִפְטֹר), וְאַחַר-כֵּן צְמָצָם הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֵת עֲצָמוֹ בְּכִיכּוֹל שְׁזָהוּ עִנְיָן צְמָצוּם הָרֵאשׁוֹן שְׁהוּא בְּכַחֲנֵת סְלוֹק לְגַמְרֵי. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִעְשִׂית הָאֶפְשָׁרוֹת שְׁיִוְכַל לְהֵיּוֹת הָעִנְיָן דִּיפְטֹר אָדָם מְחַבְּרוֹ לְמַעְלָה, וּמִצַּד זֶה יְכוֹל לְהֵיּוֹת גַּם הָעִנְיָן דִּיפְטֹר אָדָם מְחַבְּרוֹ לְמַטָּה.
 7 (ג) וּמְמָשִׁיף בְּמֵאָמֵר לְבָאֵר פְּוַנַת הַמְּאָצִיל בְּעִנְיָן הַצְּמָצוּם כּו'. דְּהֵנָּה, תִּכְן מֵאָמֵר זֶה הוּא שְׁצָרִיכִים לְבַטֵּל אֶת הָרְחוּק שְׁעַל-יְדֵי הַפְּטוֹר (אֵל יִפְטֹר כּו' אֵלֵא מֵתוֹךְ דְּבַר הַלְכָה שְׁמֵתוֹךְ כֵּן זוֹכְרֵהוּ), וְלָכֵן מְבָאֵר מִיָּד בְּתַחֲלַת הָעִנְיָן כְּלָלוֹת הַנְּקָדָה, שְׂאֵף שְׁיִשְׁנֹו עִנְיָן הַצְּמָצוּם שְׁעַל-יְדוֹ נִעְשִׂית הָאֶפְשָׁרוֹת שְׁיִוְכַל לְהֵיּוֹת הָעִנְיָן דִּיפְטֹר אָדָם מְחַבְּרוֹ, מְפַל־מְקוֹם, בְּנוֹגַע לְכַוְנַת הַמְּאָצִיל בְּעִנְיָן הַצְּמָצוּם, הָרֵי אֵי-אֶפְשָׁר לֹא מֵר שְׁהַפְּנֵנָה הוּא שְׁיִהְיֶה תְּכַלִּית יֵשׁ בְּכַחֲנֵת הָעֵדֶר הָאֹר וְהַגְּלוּי (וּבְפָּרֻט בְּצַמְצוּם הָרֵאשׁוֹן שְׁהוּא בְּאֶפְן שְׁל סְלוֹק, שְׁזָהוּ הָעֵלֶם וְהַסְּתֵר לְגַמְרֵי). וּמְכִיָּא הוֹכְחָה לָזֶה, שְׁהָרֵי גַם בְּמִדְּרָגוֹת שְׁלֵאֲחֵר הַצְּמָצוּם כְּתִיב²² לֹא תִהְיֶה בְּרָאָה (אֵלֵא) לְשִׁבְת יִצְרָה, דְּהַפְּנֵנָה הָאֲמִתִּית הִיא בְּכַחֲנֵת הַתִּקּוֹן דְּלְשִׁבְת יִצְרָה בְּכַחֲנֵת גְּלוּי אֹר דְּוָקָא, וְאֵם כֵּן הָרֵי בְּרוּר הַדְּבָר דְּאֵי-אֶפְשָׁר לֹא מֵר דְּכַוְנַת הַמְּאָצִיל בְּרוּךְ הוּא בְּעִנְיָן הַצְּמָצוּם הוּא שְׁיִהְיֶה סְלוֹק הָאֹר חֲסֵי-וְשִׁלּוּם, אֵלֵא דְּכַוְנַת הַצְּמָצוּם הִיא שְׁיִתְגַּלֶּה הָאֹר שְׁלִפְנֵי הַצְּמָצוּם, הֵינּוּ, שְׁהָאֹר הַבְּלִי-גְּבוּל יְבוּא אַחֲרֵי-כֵן בְּמִדָּה וּגְבוּל שְׁכַן לִפְנֵי הַצְּמָצוּם הָרֵאשׁוֹן אֵיִר אֹר הַבְּלִי גְּבוּל עַד אֵין סוֹף לֵלֵא כֹּל הַגְּבֻלָּה אֲבָל לֹא הֵייתָה שׁוּם הַתְּגַלּוּת שֶׁל כּוֹחַ הַגְּבוּל (שְׁגַם הוּא קִיָּם בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁבַחֲיוֹתוֹ בְּלִי גְּבוּל אֲמִיתִי הָרֵי הוּא מוֹשֵׁלם בְּכֹל הַכּוֹחוֹת וְכַשֵּׁם שִׁישׁ לוֹ כּוֹחַ בְּבִלְי-גְּבוּל כִּי יֵשׁ לוֹ כּוֹחַ בְּגְבוּל) וְהוֹדוּת לְצַמְצוּם וְלִסְלוֹק שֶׁהִיא בְּאוֹר אֵין סוֹף הַבְּלִי-גְּבוּל, נּוֹצְרָה אֶפְשָׁרוֹת שְׁאוֹר הַבְּלִי-גְּבוּל יֵאִיר גַּם בְּמִידָה וּגְבוּל (הַכִּיֶּצֶד? וְהָרֵי הוּא אֵין סוֹף וְלֹא מוֹגְבֵל? הַהִסְבֵּר הוּא שֶׁלֵּאֲחֵר הַצְּמָצוּם שֶׁל הָאֹר אֵין סוֹף נִשְׂאֵר בְּחֵלל רוֹשֵׁם מְסוּיִים ("רְשִׁימוֹ") מֵאוֹר זֶה וְרוֹשֵׁם זֶה הוּא כּוֹחַ הַגְּבוּל שְׁקִיָּם בְּאוֹר אֵין סוֹף שֶׁלפְּנֵי הַצְּמָצוּם, שְׁקוֹדֵם הַצְּמָצוּם אֵין לוֹ כִּיטוּי וְאַחֲרֵי הַצְּמָצוּם הוּא מֵאִיר, כְּפִי שְׁיִבּוֹר עוֹד לְהֵלֵן).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

45 דְהִינּוּ, סְלוּק הָאוֹר הַבְּלִי-גָבוּל, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה יָכוֹל לְהִיּוֹת
 46 הַתְּגַלּוֹת הָאוֹר הַגָּבוּלִי שֶׁלֹּא הָיָה בְּגִילּוּי לִפְנֵי הַצְּמִצּוּם וְהַסְּלוּק שֶׁל הָאוֹר
 47 הַבְּלִי-גָבוּלִי. וְכִפִּי שְׁמַמְשִׁיף לְבָאָר בְּפָרְטִיּוֹת יוֹתֵר²³, שְׁכַח
 48 הַגָּבוּל יִשְׁנוּ בְּעֵצָם גַּם בְּאֵין-סוּף בְּרוּךְ-הוּא שְׁלִפְנֵי הַצְּמִצּוּם
 49 אִף שֶׁאֵינוֹ מִתְגַּלֶּה, כִּי לִפְנֵי
 50 הַצְּמִצּוּם נִיכַר בְּגִלּוּי הַכּוּחַ הַבְּלִי-
 51 גָבוּל וְהָאוֹר הַמְאִיר הוּא אֵין סוּף
 52 אֲבֵל גַּם אֹז, לִפְנֵי הַצְּמִצּוּם קִיִּים
 53 כּוּחַ הַגָּבוּל, כִּי הוּא יִתְבַּרֵךְ
 54 כֹּל יָכוֹל וְיֵשׁ בּוֹ גַּם כַּחַ
 55 הַגָּבוּל, וְכֹדָאִיתָא בְּסִפְר
 56 'עֲבוּדַת הַקִּדְשׁ'²⁴ לְמִקְוֵב
 57 רַבִּי מֵאִיר בֶּן גַּבְאֵי דְאֵין-סוּף
 58 הוּא שְׁלֵמוֹת מִכֹּל הַבְּחִינּוֹת
 59 מְבַלִּי חֶסְרוֹן חֶסֶד וְשְׁלוֹם,
 60 וְאִם תֹּאמַר שֵׁישׁ לוֹ כַּחַ
 61 בְּבִלִי-גָבוּל וְאֵין לוֹ כַּחַ
 62 בְּגָבוּל, אֲתָה מְחַסֵּר
 63 שְׁלֵמוֹתוֹ, אֲלֵא כֶּשֶׁם שֵׁישׁ
 64 לוֹ כַּחַ הַבְּלִי-בְּעַל-גָּבוּל
 65 כֵּן יֵשׁ לוֹ כַּחַ הַגָּבוּל,
 66 וְהַבְּלִי-גָבוּל וְהַגָּבוּל קִיִּיִּים בּוֹ
 67 בְּאוֹתָהּ מִידָה מִמֶּשׁ. אֲלֵא
 68 שְׁלִפְנֵי הַצְּמִצּוּם הִיָּתָה
 69 הַתְּגַלּוֹת בְּחִינַת אוֹר אֵין-
 70 סוּף הַבְּלִי-גָבוּל בְּלִי כֹל
 71 הַעֲלֵם וְהַסְּתֵר, וְכַח הַגָּבוּל
 72 הָיָה בְּהַעֲלֵם וְהַתְּגַלֶּה רַק
 73 אַחֲרֵי הַצְּמִצּוּם.
 74 וְעַל-פִּי-זֶה מְבָאָר גַּם
 75 בְּנוֹגַע לְכּוֹנֵת הַצְּמִצּוּם
 76 שְׁבִשְׁבִיל הַגָּלוּי, דְּכֶשֶׁם²⁵
 77 שְׁקִדָּם הַצְּמִצּוּם כְּשֶׁהָיָה
 78 הַתְּגַלּוֹת בְּחִינַת אוֹר אֵין-
 79 סוּף הַבְּלִי-בְּעַל-גָּבוּל
 80 מְבַלִּי שִׁיחִיהָ בִּיטוּי כִּלְשָׁהּ לְכוּחַ
 81 הַגָּבוּל, הִרִי הָיָה הַתְּגַבְּרוֹת
 82 וְשִׁלִּיטָה מוּחַלְטַת שֶׁל הָאוֹר
 83 הַזֶּה הַבְּלִי-גָבוּל עַל
 84 בְּחִינַת כַּחַ הַגָּבוּל, שְׁלֵא
 85 הָיָה נֶפֶר פֶּלֶל (וְהִינּוּ), שְׁאוֹר הַבְּלִי-גָבוּל הָיָה שׁוֹלֵט, וְעַד
 86 שְׁפָלַל בְּתוֹכוֹ לְגַמְרִי (עַר הָאֵט אֵינְגְּאֵנְצֵן אַרױמְגֵנוּמְעֵן) אֵת
 87 כַּחַ הַגָּבוּל עַד כִּדִּי כַּךְ שְׁכוּחַ הַגָּבוּל לֹא נִרְאָה וְלֹא נִיכַר (כֹּלל), הִנֵּה מְזֵה
 88 מְכַרְחַ שְׁפָן הוּא גַּם לְאַחַר הַצְּמִצּוּם שֶׁהַצְּמִצּוּם בֹּא כְּתוּצָא מִכָּךְ,

1 וְהִעֲנֵנּוּ בְּזֶה, בִּיאור עֲמוּק יוֹתֵר בְּאִמּוּר לְעִיל שְׁכוּנוֹת וּמִטְרַת הַצְּמִצּוּם אֵינְהָ
 2 הַעֲלֵם וְהַסְּתֵר כְּשֶׁלְּעֲצוּמוֹ אֵלֵא דוּקָא הַגִּילּוּי שְׁבֹא לְאַחַר מִכֵּן דְּהִנֵּה, פִּינּוּן
 3 שְׁפַעֲלַת הַצְּמִצּוּם הִיא עֲנִינּוּן הַפְּכִי מִהַגִּלוּי שֶׁהָיָה לְפָנֵי-זֶה
 4 שֶׁהָיָה קוֹדֵם הַצְּמִצּוּם הָאוֹר אֵין סוּף הָיָה גִלוּי מְבַלִּי כֹל הַעֲלֵם וְהַסְּתֵר (וּבִלְשׁוֹן
 5 הַקְּבֵלָה וְהַחֲסִידוֹת – הָאוֹר הִיָּה
 6 "מִמְלֵא כֹל הַמִּצְיָאוֹת") וְכִיוּן
 7 שְׁכַח, הִרִי לֹא יִתְכַן לְזִמְר
 8 שְׁעֲנִין הַגָּלוּי, שְׁבֹו הִיא
 9 כְּוֹנֵת הַצְּמִצּוּם, אֵינוֹ אֲלֵא
 10 הַגָּלוּי שֶׁהָיָה לְפָנֵי
 11 הַצְּמִצּוּם וְלֹא יוֹתֵר, דָּאֵם
 12 כֵּן, מֵהוּ הַצְּרִף וְהַתּוֹעֲלַת
 13 שְׁבָכֵל הִעֲנֵנּוּ אִם הַגִּילּוּי
 14 שְׁבִשְׁבִילוֹ נוֹעַד הַצְּמִצּוּם הוּא
 15 אוֹתוֹ גִּילּוּי שֶׁהִיָּה לִפְנֵי הַצְּמִצּוּם
 16 נִמְצָא שֶׁהַצְּמִצּוּם לֹא פִעַל וְלֹא
 17 הוֹעִיל דְּבַר, וְמָה "הַרוּחוֹנוּ"
 18 מֵהַצְּמִצּוּם? וְעַל כֵּן צְרִיף
 19 לְזִמְר, שֶׁהַגָּלוּי שְׁבֹו הִיא
 20 כְּוֹנֵת הַצְּמִצּוּם הוּא נִעְלָה
 21 יוֹתֵר מִהַגִּלוּי שֶׁהָיָה לְפָנֵי
 22 הַצְּמִצּוּם, וּבִשְׁבִיל זֶה
 23 כְּדָאִי שְׁלִפְנֵי שְׁעָה
 24 וּבְהַרְגֵשׁ הַתְּחַתּוֹנִים [=כִּי
 25 לְגַבִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצֻמוֹ
 26 כִּבְר נִתְבָּאָר שֶׁהַצְּמִצּוּם אֵינוֹ
 27 הַסְּתֵר. אֲבֵל לִפִּי שְׁעָה, עַד שִׁיחִיהָ
 28 הַגִּילּוּי שְׁבִשְׁבִילוֹ נוֹעַד הַצְּמִצּוּם
 29 וְלִפִּי הַרְגַּשְׁתֶּם שֶׁל הַנְּבִרָאִים
 30 הַתְּחַתּוֹנִים] יִהְיֶה הַפֶּף עֲנִינּוּן
 31 הַגָּלוּי וְהַדְּבַר הוּא כְּדָאִי
 32 ר'מִשְׁתַּלֵּם, פִּינּוּן שְׁעַל-יְדֵי-
 33 זֶה יְבֹאוּ אַחֲרֵי-כֵן לְגָלוּי
 34 נִעְלָה יוֹתֵר מִהַגִּלוּי שֶׁהָיָה
 35 לְפָנֵי הַצְּמִצּוּם.
 36 וְעַל זֶה כְּדִי לְבַאָר מֵהוּ הַגִּילּוּי
 37 שְׁבֹא כְּתוּצָא מִהַצְּמִצּוּם וּמִדּוּעַ
 38 כֹּל הַצְּמִצּוּם כְּדָאִי בְּשִׁבִילוֹ
 39 הוֹלֵךְ וּמְבָאָר פְּלִלוֹת עֲנִינּוּן
 40 הַצְּמִצּוּם, שְׁצִמְצִיּוֹם
 41 הָרֵאשׁוֹן הַכְּרַח לְהִיּוֹת בְּאִפְסָן פְּזָה שֶׁהוּא בְּבְחִינַת סְלוּק לְגַמְרִי
 42 בְּשׁוֹנֵה מִהַצְּמִצּוּם בְּדִרְגוֹת הַבְּאוֹת, בְּתוֹךְ סִדְר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת, שְׁעִינִים הוּא רַק
 43 "מִיעוּט" וְהַפְּתַחַת בְּכִמּוֹת וּבְעוּצַמַת הָאוֹר, הַצְּמִצּוּם הָרֵאשׁוֹן הוּא "סְלוּק
 44 לְגַמְרִי" שֶׁל הָאוֹר, שְׁסִלֵּק אוֹרוֹ הַגְּדוּל עַל הַצֵּד שֶׁלֹּא יֵאִיר כֹּלל,

(23) סה"מ תרפ"ט ע' 254. (24) שער א פ"ח. (25) סה"מ תרפ"ט ע' 255.

אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה

ביאור בדרך אפשר

1 שְׁהִיָּה רְצוּנוֹ יִתְבַּרְךָ שְׁתִּתְּהִי הַתְּגָלוֹת כַּח הַגְּבוּל, שְׁהִגְבוּל
 2 כּוֹלֵל (נְעֻמַּט אַרוֹם) אֵת כָּל עֲנֵן הַבְּלִי-גְבוּל, הֵינֵנו, שְׁעַל-יָדֵי
 3 הַגְּבוּל לּוֹקְחִים אֵת הַבְּלִי-גְבוּל וְכַאֲשֶׁר יֵשׁ הַתְּגָלוֹת שֶׁל כּוּחַ הַגְּבוּל
 4 הָרִי בְּעֵצָם וּבִפְנִימִיּוֹת הַדְּבָרִים זֶה גַם הַתְּגָלוֹת שֶׁל אֵינְ-סוֹף הַבְּלִי-גְבוּל, כִּי
 5 כֶּשֶׁם שֶׁהָאֵרֶת הַבְּלִי-גְבוּל לִפְנֵי
 6 הַצְּמִצּוּם גֵּרְמָה לַכֶּךָ שֶׁבְּגִלּוֹי לֹא
 7 הִיָּה בִּיטוּי לְכוּחַ הַגְּבוּל אֲבָל
 8 בִּאֲמַת גִּילּוֹי הַבְּלִי-גְבוּל הוּא גַם
 9 גִּילּוֹי הַגְּבוּל (כִּי הַבְּלִי-גְבוּל כּוֹלֵל
 10 בְּתוֹכוֹ גַם אֵת הַגְּבוּל) כִּךְ גַם
 11 לְאַחַר הַצְּמִצּוּם לְמִרוֹת שֶׁאֵין
 12 הַתְּגָלוֹת שֶׁל הַבְּלִי-גְבוּל בְּצוּרָה
 13 נִרְאִית וְנִיכְרָת, בִּאֲמַת גִּילּוֹי
 14 הַגְּבוּל הוּא גַם גִּילּוֹי הַבְּלִי-גְבוּל
 15 (כִּי לְאַחַר הַצְּמִצּוּם הַגְּבוּל מְכִיל
 16 וְכוֹלֵל בְּתוֹכוֹ אֵת הַבְּלִי-גְבוּל).
 17 וּבְכֻלָּיוֹת נִפְעַל עֲנָן זֶה
 18 שֶׁל הַתְּגָלוֹת כּוּחַ הַבְּלִי-גְבוּל
 19 לְאַחַר הַצְּמִצּוּם וּלְמִרוֹת הַצְּמִצּוּם
 20 וְהַגְּבֵלָה עַל-יָדֵי הַרְשִׁימוֹ
 21 (כַּח הַגְּבוּל) כִּי אֲמַנֵּם לְאַחַר
 22 הַצְּמִצּוּם מֵאִיר אֹרֵךְ הַגְּבוּל וְכוּחַ
 23 הַגְּבוּל אֲבָל יֵשׁ בּוֹ רוּשֵׁם מְסוּיִים
 24 מֵהָאֹרֶךְ שֶׁלִּפְנֵי הַצְּמִצּוּם (וְכַךְ
 25 מְבוּאֵר בְּעֵינֵי הַרְשִׁימוֹ בְּמֵאֵמֶר
 26 מִשְׁנֵת תַּרְפ"ט: עֵינֵי הַרְשִׁימוֹ
 27 הוּא עַל דֶּרֶךְ מְשָׁל הַרוּשֵׁם
 28 [תְּכִנִּית מְשׁוּרְטָט] שְׁעוֹשֵׁן הָאוֹמְנִים לְבִנְיָן גְּדוֹל דַּע-לִפִּי הַרְשִׁימוֹת הַקְּצֻרוֹת
 29 שְׁעוֹשִׂים בְּתַחֲלִילָה עַל פִּי זֶה הֵם בּוֹנִים אַחַר כֵּךְ אֵת הַבְּנִיין... וְהַדּוּגְמָא מִזֶּה
 30 לְמַעֲלָה הוּא עֵינֵי הַרְשִׁימוֹ לְהַגְבִּיל אֵת בְּחִינַת הָאֹרֶךְ אֵין סוֹף הַבְּלִי-גְבוּל
 31 בְּדוּגְמַת דְּבַר כְּמוֹ הַרוּשֵׁם שֶׁמְגַבִּיל אֵת הַבְּנִיין הַגְּדוֹל" (וְאַחֲרֵי-כֵן לְאַחַר
 32 הַצְּמִצּוּם הָרֵאשׁוֹן שֶׁפָּעַל סִילּוּק שֶׁל הָאֹרֶךְ הַבְּלִי גְבוּל חֲזוֹר וְהָאִיר הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
 33 הוּא עַל-יָדֵי הַקָּוֵ בְּאֹרֶךְ מְצוּמָצֵם שֶׁנִּמְשַׁל בְּקַבְלָה וּלְחִסְדוֹת לְקוֹ דַּק
 34 (שְׁהִמְשַׁכְתּוּ מִבְּחִינַת הַגְּלוּי שֶׁהוּא כַּח הַבְּלִי-גְבוּל אֲלֵא שְׁכִיּוֹן
 35 שֶׁמְדוּבָר בְּהַמְשַׁכָּה שֶׁלֹּאֲחַר הַצְּמִצּוּם אֵין זֶה גִּילּוֹי שֶׁל הָאֹרֶךְ אֵין סוֹף כֹּכֵל
 36 עוֹצְמָתוֹ אֲלֵא גִילּוֹי מְצוּמָצֵם), וְכַפִּי שְׁמִבְּאָר בְּמֵאֵמֶר²⁶ שְׁתִּתְּהִי הַתְּגָלוֹת
 37 הַפְּלִים (שְׁשָׁרְשָׁם מִבְּחִינַת הַרְשִׁימוֹ) הוּא מִן הָאֹרֶךְ (אֹרֶךְ
 38 הַקָּוֵ) הָאֹרוֹת הָעֵלְיוֹנִים (בְּמִיּוּחַד הֶחָל מַעֲלֵם הָאֲצִילוֹת) בְּאִים בְּאֲמַצְעוֹת
 39 אֹרוֹת – הָאֹרֶךְ הָאֱלוּקִי הָעֵלְיוֹן שֶׁבֵּא וְיִוָּרֵד מְדֻרְגָה לְדֻרְגָה, וְכִלִּים – שֶׁבֵּהֵם
 40 'מִתְּלַבְּשִׁים' הָאֹרוֹת. וּבִדְרֵךְ כֹּלֵל הָאֹרֶךְ מוֹרָה עַל גִּילּוֹי וְהַמְשַׁכַּת הָאֹרֶךְ, וְהַכְּלִי
 41 מוֹרָה עַל הָעֵלֶם וּמְדִירָה וְהַגְּבֵלָה שֶׁל הָאֹרֶךְ. וּבְעֵינֵינוּ – כִּיּוֹן שֶׁהַכְּלִים הֵם
 42 הָעֵלֶם עַל הָאֹרֶךְ שׁוֹרֵשׁ מִבְּחִינַת הַרְשִׁימוֹ שֶׁהוּא כּוּחַ הַגְּבוּל שֶׁעֵינֵינוּ לְהַעֲלִים
 43 (כֶּשֶׁם שֶׁחֲדָרֵי הַבַּיִת נַעֲלָמִים בְּרִישׁוֹם הַתְּכִנִּית שֶׁל הַבַּיִת), דְּמַהֲתַעְבּוֹת
 44 הָאֹרֶךְ נִעְשָׂה הַפְּלִי²⁷ כְּאֵמֶר, שׁוֹרֵשׁ הַכְּלִים הוּא הַרְשִׁימוֹ, כּוּחַ הַגְּבוּל

ביאור בדרך אפשר

45 וְהַהֵעֱלֵם אֶךְ בַּד בְּבַד הַתְּהוּוֹת הַכְּלִים הִיא גַם מֵהָאֹרֶךְ כִּי כֹל הַתְּהוּוֹת וְיִצִּירָה
 46 לֹא יִכוּלָה לְהִיּוֹת מֵהָהֵעֱלֵם בְּלִבָּד אֲלֵא כְּרוּכָה גַם בְּהַתְּגָלוֹת. לַכֵּן בְּמִקְבִּיל לַכֵּךְ
 47 שֶׁהַכְּלִים הַתְּהוּוֹ מְשׁוֹרֵשׁם שֶׁהוּא הַרְשִׁימוֹ, הֵינֵנו הַגְּבוּל, יֵשׁ בְּתַהֲלִיךְ הַתְּהוּוֹתם
 48 צַד נּוֹסֵף – שֶׁמֵּהֲתַעְבּוֹת הָאֹרֶךְ (כְּאֲשֶׁר הָאֹרֶךְ הִדִּיק וְהַעֲדִין עוֹבֵר צְמִצּוּם וְנַעֲשֶׂה
 49 יוֹתֵר עֲבָה, כְּכִיכּוֹל) נַעֲשֶׂה הַכְּלִי,
 50 וְעַל-יָדֵי-זֶה שֶׁהַכְּלִי נּוֹצֵר
 51 מֵהָאֹרֶךְ נִעְשָׂה הַכְּלִי בְּעֵרְךָ
 52 הָאֹרֶךְ שֶׁכֵּן לְכֹל אֹרֶךְ שֶׁבֵּא
 53 בְּכִלִּים יֵשׁ כְּלֵי שְׁמוֹתָם לוֹ
 54 כְּמִבּוּאֵר בְּחִסְדוֹת שְׁפִירַת
 55 הַחֶסֶד, לְמַשֵּׁל, שׁוֹכְנַת בְּכִלֵי
 56 הַחֶסֶד (כְּמוֹ כְּלִים גְּשְׁמִיִים,
 57 לְמַשֵּׁל, הַמּוֹתָאִים לְקַבֵּל
 58 הַדְּבָרִים הַנְּתוּנִים בֵּהֶם וְכִלֵי אוֹכֵל
 59 שׁוֹנִים מְכִילֵי שְׁתִּיָּה) וְהַתְּאֲמַת
 60 הַכְּלִי לְאֹרֶךְ נְחוּצָה, שְׁיִוְכַל
 61 הַכְּלִי לְקַבֵּל בְּתוֹכוֹ אֵת
 62 הָאֹרֶךְ וְהַגְּלוּי, שְׁזוּהִי
 63 תְּכִלְתָּם שֶׁל הַכְּלִים לְהַכִּיל
 64 בְּתוֹכָם אֵת הָאֹרֶךְ וְכִדֵי שֶׁהַכְּלִי
 65 אֲכַן יִכִּיל בְּתוֹכוֹ אֵת הָאֹרֶךְ, עֲלֵיו
 66 לְהַתְּהוּוֹת מֵהָאֹרֶךְ (אֲלֵא שֶׁמְצַד
 67 שְׁנֵי כִיּוֹן שֶׁהָאֹרֶךְ הוּא אֵין-סוֹף,
 68 וְיֵשׁ רִיחּוּק הָעֵרֶךְ בֵּין הָאֹרֶךְ
 69 וְהַכְּלִי, הַתְּהוּוֹת הַכְּלִים הִיא
 70 לְאַחַר שֶׁהָאֹרֶךְ עוֹבֵר צְמִצּוּם,
 71 וּבְכוּחַ הַרְשִׁימוֹ הוֹפֵךְ לְאֹרֶךְ
 72 מוּגְבֵּל). וּבְשִׁבְלֵי זֶה כִּדֵי שֶׁהַכְּלִי יִהְיֶה מֵתָאִים לְאֹרֶךְ צְרִיכִים לְפַעֵל
 73 בְּאֹרוֹת וּבְכִלִּים שְׁיִהְיוּ שְׁנִיָּהם הַפֶּךָ טְבָעָם²⁸ הֵינֵנו שֶׁהָאֹרֶךְ צְרִיךְ
 74 לְעַבּוֹר תְּהִלְיָן שְׁיִקְרַב אוֹתוֹ אֵל הַכְּלִי לְמִרוֹת שֶׁזֶה הֵיפֵךְ טְבָעוֹ, וְהַכְּלִי צְרִיךְ
 75 לְעַבּוֹר תְּהִלְיָן שְׁיִקְרַב אוֹתוֹ אֵל הָאֹרֶךְ לְמִרוֹת שֶׁהוּא הֵיפֵךְ טְבָעוֹ, דְּטְבָע
 76 הָאֹרֶךְ הוּא לְעֵלוֹת לְמַעֲלָה (בְּדוּמָה לְטְבָע הָאֵשׁ, כְּמִבּוּאֵר בְּתִנְיָא
 77 שֶׁהַנְּשֵׁמָה שֶׁנִּקְרָאת "נֵר ה'" נִשְׁמַת אֲדָם" נִמְשַׁכַת אֵל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא "כְּאוֹר
 78 הַנֵּר שֶׁמִּתְנַעֵנַע תְּמִיד לְמַעֲלָה כְּטְבָעוֹ מִפְּנֵי שֶׁאוֹר הָאֵשׁ חָפֵץ בְּטְבָע לְיַפְרֵד
 79 מִהַפְּתִילָה וְלִהְיִירֵב בְּשִׁרְשׁוֹ לְמַעֲלָה") וְלֹא לְרַדַת וְלִהְתַּרְחַק מִמְּקוֹרוֹ
 80 לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּכִלֵי, וְטְבָע הַכְּלִים הוּא לְהַעֲלִים הוּא וְלְהַסְתִּיר וְלֹא
 81 לְגַלּוֹת, וְלַכֵּן צְרִיכִים לְפַעֵל בְּשִׁנְיָהֶם, גַם בְּאֹרֶךְ וְגַם בְּכִלֵי,
 82 שְׁיִהְיוּ הַפֶּךָ טְבָעָם וְכֵן יִתְלַבֵּשׁ הָאֹרֶךְ בְּכִלֵי וְהַכְּלִי יִתְאִים אֵת עֲצֻמוֹ לְאֹרֶךְ,
 83 וְעַל-יָדֵי-זֶה נַעֲשִׂית הַתְּאֲחָדוֹת שְׁנֵי הָעֲנָנִים (אֹרֶךְ וְכִלֵי)
 84 בְּיַחַד.
 85 (ד) אֲמַנֵּם אֵף שֶׁלְאַחַר הַצְּמִצּוּם נִשְׁאָר הַרְשִׁימוֹ, וְאַחֲרֵי-כֵן
 86 נִמְשָׁךְ הַקָּוֵ, שְׁעֵנֵנו לְהִיּוֹת נִמְשָׁךְ בְּאֵפֵן שֶׁל הַתְּלַבְּשׁוֹת אֹרוֹת
 87 בְּכִלִּים וְחִבּוּרָם יַחַד וְאֵם יֵשׁ אִיחּוֹד וְחִיבּוּר בֵּין הָאֹרוֹת וְהַכְּלִים הָרִי
 88 לְכַאוּרָה הַכְּלִי אֵינוֹ מַעֲלִים וּמַסְתִּיר אֲלֵא מֵהוּוֶה כְּלֵי שֶׁדְּרָכּוֹ יוֹכֵל הָאֹרֶךְ לְהָאִיר,

(26) שם ע' 256. (27) עין חיים שער העקודים פ"ג. (28) סה"מ תרפ"ט ס"ע 257.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הרי זה נכון בעצם ולאמתו של דבר אבל **מִפְּלִמְקוֹם, כְּפִי שְׁנַמְשֶׁךְ**
 2 **בְּסֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת, הָרִי זֶה בְּאִפְן שִׁישְׁנו הָעֲנִין דִּיפְטֹר**
 3 **אָדָם מִחֲבָרוֹ** וישנו פירוד בין האור והמקור לנבראים התחתונים המוגבלים
 4 כי אמנם בעצם הגבול והבלי-גבול מחוברים והאורות והכלים מותאמים זה
 5 לזה אבל כפי שהדברים הם
 6 בגלוי, לאחר הירידות
 7 והצמצומים של סדר
 8 השתלשלות, **שְׁהִי**
 9 **בְּחֻצוֹנִיּוֹת וּבְהַרְגֵּשׁ** של
 10 האדם, **יִשְׁנו עֲנִין שֶׁל**
 11 **מְצִיאוֹת כּוֹ' ולא ניכר שגם**
 12 הגבול הוא בעצם כוח של
 13 הקדוש-ברוך-הוא בדיוק כמו
 14 הבלי גבול ולא ניכר שבעצם גם
 15 האורות וגם הכלים הם אלוקות.
 16 **וּבְפִטְר עַל-פִּי מַה**
 17 **שְׁנַתְבָּאָר בְּמֵאמְרִים**
 18 **שְׁלִפְנֵי-זֶה²⁹ בְּעֲנִין**
 19 **בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹקִים אֵת**
 20 **הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ³⁰,**
 21 **שֶׁהַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת שְׁזָהוּ**
 22 **מְצִיאוֹת³¹ (וכפי שנאמר**
 23 **בשיחת שמחת בית השואבה**
 24 **שנה זו, תשכ"א: "העולם הוא**
 25 **אכן מציאות, שהרי כדי שיוכל**
 26 **להיות עניין התורה ומצוות,**
 27 **בהכרח לומר ש"בראשית ברא**
 28 **אלוקים את השמים ואת**
 29 **הארץ"..." הוא עניין אמיתי...**
 30 **אלא שהמציאות היא באופן כזה**
 31 **שבכל רגע ורגע שנעשית**
 32 **המציאות, הרי היא מתבטלת**
 33 **מיד" [ולכן כיוון שבחיצוניות**
 34 **ולפי ההרגשה של האדם השליטה היא בידי כוח הגבול, וכח הבלי-גבול אינו**
 35 **נראה ונרגש ויש חשש של ריחוק ופירוד מאלוקות יש צורך בעצה כְּדִי**
 36 **לְהַגִּיעַ לְתַכְלִית שְׁבִשְׁבִיל זֶה הִיָּה פֶל עֲנִין הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת,**
 37 **הַחֵל מִהַצְמָצוּם כּוֹ' כמבואר לעיל שלא מתקבל על הדעת שהצמצום**
 38 **היה רק כדי להעלים ולהסתיר אלא האמת היא שהצמצום היה בשביל הגילוי.**
 39 **וְזָהוּ אֵל יְפִטֹר כּוֹ' אֵלָא מִתּוֹךְ דְּבַר הַלְכָה, שְׁבִכְלָלוֹת הוּא**
 40 **עֲנִין הַתּוֹרָה, שְׁעַל-יָדָה נִפְעַל הָעֲנִין דְּהִלְכוֹת עוֹלָם לֹא³²,**
 41 **תחילת הפסוק "הליכות עולם לוי" היא – "עמד וימודד ארץ" ומבואר על כך**
 42 **במאמר דשנת תרפ"ט: "וימודד ארץ", היינו המדידה וההגבלה של האור**

43 האלוקי כדי לברוא את הארץ, הצמצום הראשון שהוא ה'מדידה' ההכרחית
 44 כדי לברוא ארץ גשמית וכדברי המדרש על פסוק זה, "עמד וימודד ארץ. אמר
 45 רשב"י: מדד הקדוש-ברוך-הוא את כל האומות ולא מצא אומה שהייתה
 46 ראוייה לקבל את התורה אלא ישראל... מדד הקדוש-ברוך-הוא את כל
 47 העיירות ולא מצא עיר שראוייה
 48 שייבנה המקדש אלא ירושלים"
 49 שכן בריאת העולם, הארץ
 50 הגשמית, היא כדי שתהיה
 51 לקדוש-ברוך-הוא 'ידיה' בעולם
 52 הזה על ידי בני ישראל ובית
 53 המקדש **שְׁהוּא עֲנִין**
 54 **הַמְשַׁכֵּת עֲצָמוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ**
 55 **כָּאֵן לְמִטָּה.**
 56 **אֲךְ לְאַחֲרֵי כֵל בְּאוֹר זֶה,**
 57 **עֲדִין צְרִיף לְהִבִּין הַדִּיּוּק**
 58 **דְּאֵל יְפִטֹר כּוֹ' אֵלָא**
 59 **מִתּוֹךְ דְּבַר הַלְכָה,**
 60 **דְּלְכְאוּרָה, כפי שנשאלה**
 61 **השאלה בתחילת המאמר על-**
 62 **פי מה שנתבאר לעיל**
 63 **שהמשכת אלוקות בעולם והעצה**
 64 **למנוע ריחוק ופירוד מאלוקות**
 65 **היא על ידי התורה שעל ידה יש**
 66 **המשכת עצמותו של הקדוש-**
 67 **ברוך-הוא למטה הָרִי יְכוּלִים**
 68 **לְפַעַל עֲנִין זֶה עַל-יָדֵי כֵל**
 69 **עֲנִין שְׁבִתּוּרָה, כִּיּוֹן שְׁכַל**
 70 **הַתּוֹרָה כֵּלָה מְשַׁרְשֵׁת**
 71 **בְּעֲצָמוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמַהוּ**
 72 **הַצְרִף בְּעֲנִין שֶׁל דְּבַר**
 73 **הַלְכָה דְּוָקָא.**
 74 **(ה) וְיִוָּבֵן זֶה בְּהַקְדָּמָה**
 75 **הַיְדוּעָה³³ בְּעֲנִין אֵמִירָת**
 76 **פְּסוּקֵי זְכָרוֹנוֹת בְּתַפִּילַת מוֹסֵף דְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה (כְּמֵאמְר רַבּוּתֵינוּ**
 77 **ו"ל³⁴ אָמְרוּ לְפָנֵי בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה כּוֹ' זְכָרוֹנוֹת כְּדִי שִׁיעֲלָה**
 78 **זְכָרוֹנְכֶם לְפָנֵי לְטוֹבָה, וּמִבִּיאִים עַל זֶה רְאִיָּה מִן הַתּוֹרָה,**
 79 **שְׁזָהוּ עֲנִין פְּסוּקֵי זְכָרוֹנוֹת³⁵), ותחילת ברכת זכרונות בראש השנה**
 80 **היא - אָתָּה זוֹכֵר מַעֲשֵׂה עוֹלָם וּפּוֹקֵד כֵּל יְצוּרֵי קָדָם³⁶, ומבואר**
 81 **על כך בחסידות ששני הדברים הנזכרים בברכה "מעשה עולם" ו"יצורי קדם"**
 82 **מתייחסים, בפנימיות הדברים, לשתי בחינות רוחניות מַעֲשֵׂה עוֹלָם קָאֵי**
 83 **עַל כֵּל סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת דְּעוֹלָם הַנְּאָצַל עוֹלָם הַאֲצִילוֹת וְעוֹלָם**
 84 **הַנְּבְרָא עוֹלָם הַבְּרִיאָה שֶׁלְמִטָּה מְעוֹלָם הַאֲצִילוֹת, וְיְצוּרֵי קָדָם קָאֵי עַל**

(29) נזכר גם בשיחת שמחת בית השואבה סוס"ט (תו"מ חכ"ט ס"ע 62). (30) בראשית א, א. (31) ראה המשך מים רבים תרל"ו פקנ"ח (ע' קצה). (32) חבוקק ג, ו. ראה סה"מ תרפ"ט שם ע' 258. (33) המשך תער"ב ח"א פ"א (ע' תז ואילך). (34) ר"ה טז, א. לד, ב. (35) ראה מאמרי אדה"ו תקס"ד ע' רית. (36) מוסף ל"ה (פסוקי זכרונות).

ביאור בדרך אפשר

1 העולמות שהם מקדם ולפני עולם האצילות ונעלים ממנו,
 2 שעל פלם על כל העולמות ועל כל הנבראים בין אלה שמעולם האצילות
 3 ומטה ובין אלה שלמעלה מעולם האצילות צריכים את התעוררות הזכרון
 4 של הקדוש-ברוך-הוא בראש השנה, וזהו גם מה שאומרים
 5 בהמשך ברכת הזיכרון וגם
 6 את נח באהבה זכרת, 1
 7 שהוא ענין פרימת הברית 2
 8 של הקדוש-ברוך-הוא דנת, 3
 9 ומסימים בחתימת הברכה 4
 10 זוכר הברית, דקאי על 5
 11 פרימת הברית דאברהם 6
 12 [המבארת בפרישת שבוע 7
 13 זה 37 פרשת לך לך, השבוע 8
 14 שבו נאמר המאמר בשנת 9
 15 תשכ"א], ועל פרימת 10
 16 הברית דמשה רבנו ככתוב 11
 17 בפרשת נצבים, שמשה רבינו 12
 18 אומר לעם ישראל: אתם נצבים 13
 19 היום כולכם וגו' לעברך בברית 14
 20 וגו' כי המצוה הזאת וגו', כפי 15
 21 שיתבאר להלן.
 22 והענין בזה³⁸, דהנה, 16
 23 תכן הענין דפרימת ברית 17
 24 מוכן מהמעשה שבדבר 18
 25 הפעולה שבאמצעותה כורתים 19
 26 ברית בפשוטו, שמחלקים 20
 27 וגוזרים דבר אחד לשני 21
 28 חצאין ועוברים בין 22
 29 בתריו כפי שהיה בברית בין 23
 30 הברתים' שהקדוש-ברוך-הוא 24
 31 פרת עם אברהם אבינו ברית 25
 32 (כמסופר בתורה בפרשת השבוע, 26
 33 פרשת לך לך שהקדוש-ברוך-
 34 הוא אמר לאברהם לקחת עגלה, עז ואיל ולבטר (לחתוך) אותם לשנים
 35 וכפירוש רש"י: "שדרך כורתי ברית לחלק בהמה ולעבור בין בתריה", שזהו
 36 סימן המורה שפשם שב' הברתים הם דבר אחד כלומר שני
 37 חלקים של אותו הדבר, כמו כן גם אלו שעוברים בין הברתים
 38 הם דבר אחד³⁹ כמבואר ב'לקוטי תורה' לאדמו"ר הזקן במאמר על
 39 הפסוק "אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם... לעברך בברית": "כמו
 40 למשל שני אוהבים שכורתים ברית ביניהם שלא תפסוק אהבתם שאילו היה
 41 הדבר שהאהבה תלויה בו קיים לעד, לא היו צריכין לכריתת ברית ביניהם אלא
 42 לפי שיראים שמא יבוטל הדבר ובטלה האהבה או שמא יגרום איזה מניעה
 43 מבחוץ ועל ידי הכריתת ברית תהיה אהבתם נצחית... ולא יפרידם שום
 44 מניעה מבית ומחוץ. והיינו מפני שעושין ביניהם קשר אמין וחזק שיתייחדו

ביאור בדרך אפשר

1 ויתקשרו באהבתם בקשר נפלא ולמעלה מן הטעם והדעת שאף שעל פי הטעם
 2 והדעת היה צריך לפסוק האהבה או לגרום איזה שנאה אף על פי כן מחמת
 3 הכריתות ברית מוכרח להיות אהבתם לעד קיימת ועל כל פשעים תכסה אהבה
 4 זו וקשר אמין זה לפי שבאו בברית והתקשרות כאילו נעשו לבשר אחד. וכמו
 5 שלא יוכל לפסוק אהבתו על
 6 עצמו כך לא יפסוק מעל חבירו".
 7 ובעמק יותר, הנה פעלת
 8 פרימת ברית, שעוברים
 9 בין הברתים, היא,
 10 שאפילו
 11 שבחצוניות במרחק גשמי
 12 יתרחקו איש מרעהו,
 13 ישאר זכרון ההתאחדות
 14 שישנה בפנימיות
 15 הענינים והרי הזיכרון של
 16 האחדות איננו מוגבל במקום,
 17 ויכול להיות בתוקף גם כאשר
 18 מבחינה מעשית, בחיצוניות, יש
 19 ריחוק ופירוד כמו בדבר
 20 שגזרו לבתרים,
 21 שבתחלה לפני הביתור
 22 לשניים היה באפן של
 23 אחדות, ובפנימיות
 24 נשארת אחדות זו גם
 25 לאחרי כן כי גם לאחר
 26 שבפועל, הדבר (הבהמה וכד')
 27 נחלק לשני חלקים הרי האמת
 28 היא שאלה הם שני חלקים של
 29 דבר אחד. והתאחדות זו
 30 שמצד פנימיות הענינים,
 31 תמשך ותפעל גם בחצוניות, לשלל את פעלת הענינים
 32 בחצוניות, לשלל את
 33 פעלת הענינים
 34 המפסיקים שעלולים לגרום חלישות באהבה שבין שני כורתי הברית,
 35 ולפעול שגם בחצוניות בפועל ובגלוי, ולא רק בפנימיות ובהעלם יהיו
 36 בהתאחדות. והיינו, שענין פרימת ברית בעומק יותר, מעבר
 37 לסמליות שבפעולת הביתור והמעבר בין הברתים הוא, לקשר את
 38 האחד שבפנימיות שבעצם קיים תמיד עם חצוניות הענין, שבה
 39 יכול להיות ריחוק ופירוד שימשך ויפעל גם בחצוניות שלא יהיה
 40 פירוד אפילו בחיצוניות.
 41 ובפרימות יותר יש בזה בענין כריתת הברית בין שני אוהבים ועל דרך
 42 זה גם בענין הכריתת ברית בין הקדוש-ברוך-הוא ובני ישראל ג' ענינים
 43 שהם שלוש בחינות ודרגות שונות, פרימת ברית דנת, כריתת ברית
 44 דאברהם ו כריתת ברית דמשה. דהנה, יש זכרון ויש זכרון

(37) לך לך טו, ט ואילך. (38) בהבא לקמן — ראה המשך תער"ב שם (ע' תח). (39) ראה גם לקו"ת נצבים מד, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 כלומר, יש שתי בחינות ודרגות בעניין הזיכרון (והרי הכריתת ברית נועדה
2 למנוע מצב של שכחה כמובן מנוסח התפילה והפסוקים בברכת זיכרונות
3 במוסף של ראש השנה: "ויזכור אלוקים את נח... ואף את בריתי אברהם
4 אזכר... וזכרתי אני את בריתי אותך"). **וְיֵשׁ זִכְרוֹן בְּחִצּוֹנִיּוֹת, וְיֵשׁ זִכְרוֹן**
5 **בְּפְנִימִיּוֹת.** זִכְרוֹן
6 **בְּחִצּוֹנִיּוֹת** שגם הוא זיכרון
7 אבל באדם, למשל, איננו נוגע
8 בעומק פנימיות נפשו ולכן הוא
9 מדוד ומוגבל, **פְּלִלוֹתוֹ** של
10 הזיכרון החיצוני **שִׁפְף**
11 **בְּעֵנִינִים חִצּוֹנִיּוֹת, עֵנִינִים**
12 **גְּשָׁמִיּוֹת** שמעצם מהותם הם
13 מוגבלים ויש שיעור עד כמה הם
14 נוגעים בעומק ובפנימיות, **שִׁפְף**
15 **הַהֶפְסֵק בִּינֵיהֶם** הוא
16 **בְּעֵנִינִים גְּשָׁמִיּוֹת** וכאשר
17 שני חברים, למשל, נפרדים
18 ומתרחקים זה מזה הרי הפירוד
19 והריחוק ביניהם הוא, **הַפְּסֵק**
20 **גְּשָׁמִי, בְּמָקוֹם** שיש מרחק
21 של מקום גשמי ביניהם או
22 **בְּזִמַּן** מבחינת אורך הזמן
23 שעובר מאז שהיו ביחד, ואננם
24 אם הם כרתו ביניהם ברית הדבר
25 מועיל שלמרות הריחוק (ואפילו
26 אם מרחק המקום ביניהם הוא
27 גדול ומשך הזמן של הפירוד
28 הוא ארוך) יזכרו זה את זה, אבל בעניינים גשמיים סוף הזיכרון הוא
29 חיצוני. **וְכֵן לְמַעְלָה יוֹתֵר,** גם בעניינים רוחניים שהם למעלה מעניינים
30 גשמיים יכול להיות מצב של זיכרון חיצוני בלבד - **בְּכִלְלוֹת עֵנִין סֵדֵר**
31 **הַהֲשַׁתְּלָשְׁלוֹת כְּפִי שִׁנְקִבֵּעַ בְּסֵדֵר קְבוּעַ, שִׁשְׁרָשׁוּ לְמַעְלָה** הוא
32 **מִבְּחִינַת יַחֲוֵד חִצּוֹנִי דְחֻקְמָה וּבִינָה**⁴⁰ סדר ההשתלשלות כולו מקבל
33 שפע וחיות מייחוד (השפעה מתוך עומק ועצם העניין ולא רק מהחיצוניות
34 והסוף, בשונה מהאופן שבו בדרך כלל עוברים השפע והחיות מדרגה לדרגה
35 כך שרק הסוף של הדרגה העליונה מעביר להתחלת הדרגה העליונה) חכמה
36 ובינה וזאת משום שחכמה, הרעיון השכלי כפי שהוא נקודה ראשונית, מסמלת
37 את האין (והביטול). והבינה, הרעיון השכלי כפי שהוא בא בעומק, באורך
38 וברוחב ועם כל פרטיו, מסמלת את היש (והמציאות) וכללות השפעת החיות
39 האלוקית מדרגה לדרגה בסדר ההשתלשלות הוא הליך של יש מאין, ואף
40 שבאופן כללי יחוד הוא השפעה פנימית, אך בפרטיות יותר יש יחוד פנימי
41 ויחוד חיצוני, והחיות והשפע שבאה בסדר ההשתלשלות בדרך כלל נובעת
42 מייחוד חיצוני של חכמה ובינה שימוליד וממשיך השפעה במידה הכרחית

43 לחיות וקיום העולמות, ואילו הייחוד הפנימי 'מוליד' השפעה גדולה הרבה
44 יותר שממנה באות הנשמות, **וְיִכְמֹוּ שְׁנֵתְבָאָר לְעֵיל**⁴¹ **לְגַבֵּי הַחִלּוּק**
45 **בֵּין כ"ה בְּאֵלּוּל יוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם** על ידי יחוד חיצוני **לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה,**
46 **שֶׁבְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה שָׁבוּ נִבְרָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן**⁴², **הִנֵּה עַל-יָדוֹ**
47 **נִפְעַל יַחֲוֵד פְּנִימִי דְחֻקְמָה**
48 **וּבִינָה].** **וְעַל הַזִּכְרוֹן**
49 **בְּחִצּוֹנִיּוֹת, שֶׁהוּא הַזִּכְרוֹן**
50 **עַל סֵדֵר הַהֲשַׁתְּלָשְׁלוֹת**
51 **שֶׁנִּמְשָׁף מִיַּחֲוֵד חִצּוֹנִי**
52 **דְחֻקְמָה וּבִינָה** וכאמור זהו
53 הייחוד שמביא את השפע
54 ההכרחי לקיום העולמות,
55 **הֵיטָה פְּרִיַתת בְּרִית דְּנַח,**
56 **שֶׁעֲנִינָה הוּא שִׁיְהִיָּה קִיּוֹם**
57 **כָּל סֵדֵר הַהֲשַׁתְּלָשְׁלוֹת,**
58 **שֶׁבְּמִשְׁפָּח כָּל יְמֵי הָעוֹלָם**
59 **לֹא יִפְסְקוּ סֵדְרֵי הָעוֹלָם**
60 ככתוב בתורה, שלאחר המבול
61 כרת הקדוש-ברוך-הוא ברית עם
62 נח על המשך תמידי של קיום
63 סדרי העולם, "עוד כל ימי הארץ
64 זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף
65 ויום ולילה לא ישבתו" ובהמשך
66 נאמר "ואני הנני מקים את בריתי
67 אתכם... וזכרתי את בריתי אשר
68 ביני וביניכם". **אֲף יִשְׁנֹו גַם**
69 **הַזִּכְרוֹן בְּפְנִימִיּוֹת,** שעליו
70 אמרו חכמינו ז"ל ביחס לאמירת פסוקי זיכרונות בראש השנה **יַעֲלֶה**
71 **זְכְרוֹנְכֶם לְפָנַי, שֶׁעַל-זֶה הֵיטָה פְּרִיַתת בְּרִית דְּאֲבָרְהָם וּכְרִיתת**
72 **בְּרִית דְּמֹשֶׁה** (וכאמור הנשמות באות מייחוד פנימי למעלה וגם הזיכרון
73 שלהם הוא לא זיכרון חיצוני כמו הזיכרון של העולם אלא זיכרון פנימי),
74 **וְכַמְבָּאָר בְּמָקוֹם אַחֵר פְּאָרְפָה**⁴³ **הַחִלּוּק בִּינֵיהֶם** בין שני הבריתות
75 הללו עצמן, היינו הברית של אברהם והברית של משה, **שֶׁכְּרִיתת בְּרִית**
76 **דְּאֲבָרְהָם הֵיטָה עַל תּוֹרַה וְאָרְץ יִשְׂרָאֵל** כי הארץ הוכטחה לאברהם
77 אבינו בברית בין הבתרים והארץ היא גם מְשָׁל לענייני התורה והמצוות, כי
78 קיום התורה והמצוות נמשל לזריעה בארץ. כשם שגרעין קטן וחסר טעם
79 מצמיח פרי גדול וטעים ומזין כך למרות שקיום המצוות הוא על ידי פעולות
80 גשמיות פשוטות, הדבר ממשיך לעולם הזה גילוי אלוקות מעולמות עליונים
81 וכיוון שרצונו של הקדוש-ברוך-הוא לגלות אלוקות בעולם הזה יכול להתבצע
82 רק על ידי קיום התורה והמצוות על ידי בני ישראל הרי הוא זקוק להם,
83 כביכול, ולכן כורת איתם ברית על הארץ והתורה, היינו קיום התורה ומצוות
84 בעולם הזה, **וּכְרִיתת בְּרִית דְּמֹשֶׁה הֵיטָה עַל עֲנִין הַתְּשׁוּבָה,**

(40) ראה לקו"ת שם מז, א. ובכ"מ. (41) אולי הכוונה למאמר דש"פ נצו"י כ"ה אלול תש"כ, שלע"ע לא הגיע לידינו (המו"ל).
(42) ויק"ר רפכ"ט. תוד"ה לתקופות — ר"ה ח, א. (43) אוה"ת תשא ע' ב"ז ואילך. ד"ה הנה אנכי כורת ברית תר"ל (סה"מ תר"ל
ע' קג ואילך). תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' קעד ואילך). וראה גם ד"ה אתם נצבים תשי"ב (סה"מ תשי"ב ע' שסג ואילך). ד"ה כי תשא

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שְׁזָהוּ מִה שֶׁכְּתוּב⁴⁴ כִּי הַמְצָנָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה גו',
 2 דְּקָאֵי פסוק זה מדבר על עֲנִין הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהִיא לְמַעַלָּה מִתּוֹרָה
 3 וּמְצֻוֹתֶיהָ (פְּמַבְאָר לְעִיל⁴¹) כִּבְטַחַת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שֶׁגַם אִם בְּנֵי
 4 יִשְׂרָאֵל יַעֲבְרוּ עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה וַיַּחֲטְאוּ וַיִּגְלוּ, בְּכָל זֹאת - "זוֹכְרֵתָ לְהֵם בְּרִית
 5 רַאשׁוֹנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם
 6 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" הֵינּוּ שְׂכֵרִיתָ 1
 7 הַבְּרִית עַל הַתְּשׁוּבָה נִכְרַתָּ עִם 2
 8 מֹשֶׁה וּבִכּוּחַ הַתְּשׁוּבָה שֶׁלֹּמַעֲלָה 3
 9 מִתּוֹרָה וּמְצֻוֹת נִשְׂאָר הַיְהוּדִי 4
 10 קִשּׁוּר בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא גַם אִם 5
 11 חָטָא וְגָלָה, וְהַתְּשׁוּבָה צְרִיכָה 6
 12 לְהִיטֵב בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה, 7
 13 וּבְפִרְט בְּאֲרָבָעִים יוֹם 8
 14 הָאֲחֵרוֹנִים שֶׁהֵם הִיוּ הַפַּעַם 9
 15 הַשְּׁנִייה שֶׁמִּשָּׁה רַבְּנוּ הִיָּה בְּהָר 10
 16 לְאַחַר חֲטָא הֶעֱגַל שֶׁמֵּרָאשׁ 11
 17 חֲדָשׁ אֲלוֹל עַד יוֹם 12
 18 הַכְּפּוּרִים שָׁבוּ נִפְעַל 13
 19 הָעֲנִין דְּסִלְחָתִי בְּדִבְרֵיךָ⁴⁵ 14
 20 וְהָרִי דְּבָרֵי הַסְּלִיחָה הִלְלוּ הֵם 15
 21 דְּבָרֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְמִשָּׁה 16
 22 בְּמַעֲנֵה לְעִיִּין הַתְּשׁוּבָה, שֶׁאֵז 17
 23 בִּימֵי חוֹדֶשׁ אֲלוֹל וְעִשְׂרֵת יְמֵי 18
 24 תְּשׁוּבָה מִיָּדִי שָׁנָה שֶׁהֵם 19
 25 בְּתַאֲרִיכִים שֶׁל אַרְבַּעִים הַיָּמִים 20
 26 הָאֲחֵרוֹנִים שֶׁהִיָּה מֹשֶׁה בְּהָר 21
 27 מְדַגְּשֵׁת כְּרִיתָתָּ בְּרִית 22
 28 דְּמִשָּׁה עַל עֲנִין הַתְּשׁוּבָה. 23
 29 אֲמַנָּם, הַפְּנִיָּה וְהַתְּכָלִית 24
 30 הִיא שֶׁמֵּהֲזַכְּרוֹן בְּפִנְיַת 25
 31 כְּעִנְיַי תּוֹרָה וּמְצֻוֹת וּבְעִיִּין 26
 32 הַתְּשׁוּבָה שֶׁהֵם עִנְיָנִים פְּנִימִים 27
 33 וְרוֹחֲנִים יִמְשָׁךְ (בְּרַאשׁ הַשָּׁנָה 28
 34 וּבְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה גַם בְּזַכְּרוֹן 29
 35 בְּחֻצוֹנִיּוֹת עִנְיָנִים גַּשְׁמִיִּים, וְהֵינּוּ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁיַּעֲלֶה 30
 36 זְכוּרֹנְכֶם לְפָנַי לְטוֹבָה, שֶׁזָּהוּ הַזְּכָרוֹן בְּפִנְיַת 31
 37 שְׂאוּמָרִים בְּסִיּוּם וְחֻתָּם הַבְּרִכָּה בְּרַכַּת זִיכְרוֹנוֹת בְּמוֹסָף שֶׁל רֹאשׁ 32
 38 הַשָּׁנָה זֹכֵר הַבְּרִית, שֶׁזָּהוּ כְּרִיתָתָּ בְּרִית דְּאֲבָרָהֶם (הַקְּשׁוּרָה 33
 39 עִם עֲקֵדַת יִצְחָק) וְכִרְיַתָּתָּ בְּרִית דְּמִשָּׁה - הָרִי זֶה פּוֹעֵל גַּם 34
 40 בְּזַכְּרוֹן בְּחֻצוֹנִיּוֹת, וְגַם אֵת נַח בְּאַהֲבָה זְכָרְתָּ, שֶׁיְהִיָּה גַם 35
 41 הַזְּכָרוֹן עַל עֲנִינֵים חֻצוֹנִיִּים קִיּוֹם הָעוֹלָם וְהַשְּׁפַעַת גַּשְׁמִיּוֹת, שֶׁיִּמְשָׁךְ 36
 42 בְּכָל סֵדֵר הַהִשְׁתַּלְּשׁוּת, מֵהַדְּרוֹגוֹת הָעִלְיוֹנוֹת (חֲכָמָה וּבִינָה שֶׁהֵם רֹאשִׁית 37

43 הַהִשְׁתַּלְּשׁוּת וְהַשְּׁפַעַת מֵאִין לִישׁ בְּרוּחָנוֹת) עַד לְמִטָּה מִטָּה, בְּכַנִּי
 44 חֲיֵי וּמְזוּנֵי רִוִּיחֵי.
 45 (ו) וּבִאֹר הָעֲנִין, דְּלְכָאוּרָה צְרִיף לְהִבִּין, מֵהוּ הַצְּרִף בְּזַכְּרוֹן
 46 בְּנוֹגַע לְבַחֲנֵינָת הַפְּנִימִיּוֹת לְמַה בְּכָלל יֵשׁ צוּרָן בְּכִרְיַתָּת בְּרִית וּבְחִיזוּק
 47 הַזִּיכְרוֹן הַפְּנִימִי שֶׁל הַקְּדוּשׁ-
 48 בְּרוּךְ-הוּא בִּיחֹס לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל,
 49 הָרִי בְּבַחֲנֵינָת הַפְּנִימִיּוֹת
 50 יִשְׁנֵו הָרִצּוֹן הָעֲצָמִי
 51 דִּבְחָר לָנוּ אֵת נַחֲלָתָנוּ
 52 אֵת גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר אָהָב
 53 סֵלָה⁴⁶ וּמְבוֹאָר בְּחִסְדוֹת כִּי
 54 הַמְשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִית שֶׁל הַפְּסוּק
 55 הִיא שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּחַר
 56 בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְאוֹהָב אֵת בְּנֵי
 57 יִשְׂרָאֵל בְּרִצּוֹן פְּנִימִי וְעֲצָמִי מֵאֵד,
 58 שֶׁהוּא נִעְלָה יוֹתֵר אֶפְלוּ
 59 מֵעֲנִין הַתְּעַנּוּג, פְּמַבְאָר
 60 בְּמָקוֹם אַחֵר בְּאֲרָכָה⁴⁷
 61 שֶׁהָרִצּוֹן מְגַלָּה (גֵּיט
 62 אַרְוִיס) יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר
 63 הַתְּעַנּוּג כִּי אֵף שֶׁבְּרוּךְ כָּלל
 64 הַסֵּדֵר הַרְגִיל שֶׁל הַדְּרוֹגוֹת
 65 הָעִלְיוֹנוֹת, וְכֵן גַּם שֶׁל כּוֹחוֹת
 66 הַנַּפֶּשׁ הוּא שֶׁהַעֲנוּג נִעְלָה מֵהַרְצוֹן
 67 (וְאֵדָם רּוֹצֵה בְּדַבָּר מְסוּיִים
 68 כְּתוּצָאָה מִכֵּךְ שֶׁהַדְּבָר גּוֹרֵם לוֹ
 69 עוֹנֵג, וּכְכֵל שֶׁהַעֲנוּג גְּדוֹל יוֹתֵר כֵּךְ
 70 הַרְצוֹן גְּדוֹל וְחֹזֵק יוֹתֵר), יֵשׁ
 71 בַּחֲנִיָּה נְעִלִית יוֹתֵר בְּרִצּוֹן, "רִצּוֹן
 72 עֲצָמִי" שֶׁנְּעִלִית יוֹתֵר מֵעוֹנֵג
 73 וּמְהוּוֶה בִּטְיוֹן חֹזֵק יוֹתֵר שֶׁל
 74 עוֹמֵק פְּנִימִיּוֹת הַנַּפֶּשׁ.
 75 וְכִדְּעוּ הָרָאָה וְהִדְּגָמָא
 76 בְּזָה גַם לְמִטָּה מֵהַרְצוֹן
 77 הָעֲצָמִי דִּישְׂרָאֵל, כִּשֶׁם שֶׁלְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יֵשׁ, כְּבִיכּוֹל, רִצּוֹן עֲצָמִי לְבָנֵי
 78 יִשְׂרָאֵל, כֵּךְ יֵשׁ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל רִצּוֹן עֲצָמִי לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְכוּיּוֹן שֶׁהַרְצוֹן
 79 הָעֲצָמִי שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַלּוּקוֹת הוּא לְמַעֲלָה מֵעוֹנֵג, הָרִי זֶה מֵהוּוֶה מִשֶׁל לְרִצּוֹן
 80 הָעֲצָמִי שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהוֹלֵךְ וּמְבַאֵר אֵת עִנְיָנֵי שֶׁל
 81 הַרְצוֹן הָעֲצָמִי לְמִטָּה, בְּכַנִּי יִשְׂרָאֵל פְּמַאֲמַר כ"ק אֲדַמּוּ"ר הִזְקָן⁴⁸
 82 שְׂאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי אֵינּוּ יְכוֹל וְאֵינּוּ רוֹצֵה לְהִיטֵב נִפְרָד
 83 מֵאֲלָקוֹת, שֶׁרִצּוֹן זֶה הוּא רִצּוֹן עֲצָמִי, וְעַד שֶׁמְבִיא לְיָדֵי
 84 מְסִירַת נֶפֶשׁ בְּפַעַל, וּמֵאַחַר שֶׁהַרְצוֹן הַזֶּה גּוֹרֵם מְסִירוֹת נֶפֶשׁ בְּפוֹעַל, וְיִתּוֹר

(הב') תשי"ז (סה"מ תשי"ז ע' קמד ואילך). 44) נצבים ל, יא וברמב"ן שם. וראה לקו"ת שם מה, ג. 45) תנחומא פקודי יא. פרש"י תשא לג, יא. עקב ט, יח. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 570 הערה 10. 46) תהלים מז, ה. 47) ראה המשך תע"ב שם (ע' תז ואילך). וראה גם ד"ה ביום השמע"צ תש"כ פ"ג (סה"מ תש"כ ע' כ ואילך). 48) אג"ק אדמו"ר מהור"י"צ ח"ד ע' שפד. הועתק ב"היום

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 על החיים כפשוטו, ברור שמדובר ברצון עצמי עד כדי כך שאין דבר כלשהו
 2 בתוך נפש האדם שגורם ומעורר אותו כי המסירות נפש יכולה לבוא רק בגלל
 3 רצון עצמי שלמעלה מכל כוח אחר ואין שום גורם שיכול לעורר רצון כזה
 4 וידוע⁴⁹ שענין המסירות נפש הוא דוקא מצד רצון שאינו
 5 קשור עם שכל, שהרי
 6 השכל אינו מחייב ואינו
 7 נותן מקום לענין
 8 המסירות נפש (שכל)
 9 טראגט ניט און בריינגט
 10 ניט צו מסירות נפש),
 11 שכן על פי שכל יכולים להיות
 12 נימוקים שונים מדוע עדיף
 13 להישאר בחיים ולא למסור את
 14 הנפש ויתירה מזה, לא זו
 15 בלבד שמסירות נפש היא מעצם
 16 מהותה למעלה מטעם ודעת ולא
 17 דבר שמחוייב לפי ההיגיון אלא
 18 צעד שנובע רק מרצון עצמי
 19 אלא יתירה מזו שרצון זה
 20 למסור את הנפש אין בו גם
 21 ענין הענג, כי גם אם
 22 היה בזה ענג, לא היה
 23 בא לידי מסירות נפש
 24 אמתית כי גם עונג לא יכול
 25 להיות סיבה וגורם לוותר על
 26 החיים לחלוטין למען מטרה
 27 מסוימת והדבר בא אך ורק מכוח
 28 עוד יותר עמוק ופנימי בנפש,
 29 וכדי לבוא למסירות נפש
 30 אמתית הרי זה דוקא
 31 על ידי רצון עצמי, שלא
 32 זו בלבד שאינו מדוד
 33 על פי טעם ודעת ושכל,
 34 אלא עוד זאת, שאינו
 35 קשור עם ענין הענג,
 36 ומזה מוכח, שזהו רצון
 37 שלמעלה מענג ולא בחינת
 38 הרצון שבה מדובר בדרך כלל
 39 והיא למטה מענג, שלכן
 40 יכול רצון זה להביא לידי
 41 מסירות נפש למטה
 42 בפעל, מסירות נפש אמתית שאין בה ענג. ומאחר שהרצון של
 43 הקדוש ברוך הוא בבני ישראל (שעליו נאמר "יבחר לנו את נחלתנו" וגו') הוא
 44 רצון עצמי, בדומה לרצון של היהודי המניע אותו למסירות נפש שהוא רצון

45 עצמי למעלה מהשכל ולמעלה מהענג, למה בכלל יש צורך לעורר אותו?
 46 אף על פי כן, הנה גם בבחינת הפנימיות צריך לפעל ענין
 47 הזכרון, כי אף שלא שיהיה רצון העצמי תבטל ויעלם
 48 לחלוטין חסוֹשֵׁלֹם, מפל־מקום, אפשר ייתכן שיהיה בהעלם
 49 לפי שעה לזמן מסוים.
 50 וזהו ענין אמירת פסוקי
 51 זכרונות, שמביאים ראיה
 52 לענין הזכרון הפנימי
 53 מפסוקי התורה, שעל-
 54 ידיה פועלים שיהיה
 55 הזכרון בפנימיות, וזכר
 56 הברית, בריתת ברית
 57 דאברהם, ובעמק יזרעאל,
 58 בריתת ברית דמשה על
 59 התשובה, ועל ידיה
 60 לאחר שמעוררים ענין כריתת
 61 הברית והזכרון של אברהם
 62 (זכרון פנימי, בענינים רוחניים
 63 של תורה ומצוות ותשובה)
 64 נמשך גם הזכרון
 65 בחזונויות, וגם את נח
 66 באהבה זכרת, שזהו
 67 הזכרון שנוגע לכל סדר
 68 ההשתלשלות, ועד לזכרון
 69 גם בענינים גשמיים למטה
 70 מעשרה טפחים בכל
 71 צרכי האדם.
 72 (ז ועל פי זה יש לבאר
 73 מאמר רבותינו ז"ל שבו
 74 נפתח המאמר אל יפטר
 75 אדם מחברו אלא מתוך
 76 דבר הלכה, שמתוך כך
 77 זכרהו. דהנה, נתבאר
 78 לעיל (סעיף ב) שמצד
 79 סדר ההשתלשלות
 80 (שנעשה מצד רצון
 81 הבורא שתהיה דירה
 82 בתחתונים⁵⁰) ישנו ענין
 83 ריבית הנשמה מלמעלה,
 84 מאגרא רמה מגג גבוה, עד
 85 שבאה למטה, לבריא
 86 עמיקתא לבור עמוק, במדידות והגבלות העולם, עד שיכול
 87 להיות ענין של העולם והסתר וריחוק מאלוקות, שהוא ענין
 88 דיפטר ויפרד אדם היהודי מחברו הקדוש ברוך הוא. ולכן צריך

יום" כה תמוז. ועוד. (49) המשך תע"ב שם (ע' תט). (50) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 לפעל שיהיה זוכרהו (על-דרך שיעלה זכרונכם לפני
2 לטובה), והינו, לעורר את השרש של נשמות ישראל כפי
3 שהוא בבחינת הפנימיות שלמעלה (לפני). ועד לבחינת
4 הפנימיות שהיא נעלית יותר מבחינת החקמה וגם מבחינת
5 הענג שלמעלה, שזהו
6 הרצון העצמי שלמעלה
7 (על-דרך שבראש השנה
8 מידי שנה בשנה צריכים
9 לפעל מחדש את התעוררות
10 הזכרון בפנימיות, לפי
11 שכל הענינים חוזרים
12 לקדמותם⁵¹ כפי שהיו לפני
13 בריאת העולמות וצריך לעורר
14 אצל הקדוש-ברוך-הוא בכל שנה
15 מחדש את הרצון לברוא עולמות
16 ולמלוך עליהם, ולכן צריכה
17 להיות ההמשכה מבחינה
18 נעלית יותר מהבחינה
19 שבה חזרו כל הענינים
20 בשנים הקודמות, שזהו
21 בחינת 'רצון עצמי'
22 שלמעלה משכל וענג).
23 וענין זה נעשה על-ידי
24 דבר הלכה דוקא. דהנה,
25 מבאר בארקה ב'אגרת
26 הקדש'⁵² בפרוש מאמר
27 רבותינו ז"ל⁵³ כל
28 השונה הלכות בכל יום
29 מובטח לו שהוא בן עולם הבא
30 כו', הלכות דייקא ודווקא
31 חלק ההלכות שבתורה נקרא
32 'כתרה של תורה', שענין
33 ההלכות הוא שבהם
34 נמצא רצון העליון (בחינת
35 הכתר שלמעלה מעשר
36 הספירות) בגלוי כי הרצון
37 העליון התלבש במצוות התורה
38 (שמספרן תרי"ג ובתוספת שבע מצוות דרבנן – בנימטריא 'כתר') ובעוד
39 שבתורה שבכתב הרצון העליון שבמצוות הוא נעלם ונסתר (כפי שצוטט
40 לעיל מאגרת הקודש שבתניא לגבי מצות תפילין, למשל) הרי בהלכות
41 הפסוקות הרצון העליון שבמצוות הוא גלוי וידוע ולכן השונה הלכות דווקא
42 מובטח לו שהוא בן עולם הבא כי בלימוד ההלכה נפש האדם מלוכשת
43 ברצון העליון.

44 ולכן, הנה פדי שהרצון העצמי שלמעלה יהיה כלי ויתקשר
45 עם הרצון העצמי שלמעלה, הרי זה נעשה (לא על-ידי ענין
46 שבשכל, ככל שתגדל מעלת השכל, ואפלו לא על-ידי ענין
47 של ענג כפי שהוסבר לעיל שברוך כלל העונג הוא למעלה מהרצון אבל
48 הרצון העצמי נעלה לא רק
49 מהשכל אלא גם מהעונג ולכן
50 ההתקשרות והחיבור (ההיפך
51 מ'יפטר' שענינו ריחוק ופירוד,
52 היא לא על ידי שכל (שלמטה
53 מרצון רגיל) וגם לא על ידי עונג
54 (שלמעלה מרצון רגיל) אלא
55 על-ידי ענין הרצון
56 העצמי, שזהו ענין דבר
57 הלכה, שבזה ישנו רצון
58 העליון כמו שהוא, ללא
59 ערוב ענינים נוספים
60 זולת הרצון, וכפי
61 שמס'ים במאמר⁵⁴ הנ"ל
62 דשנת תרפ"ט גדל הענין
63 דהלכה פסוקה, שבזה
64 כל עמק עצמות רצון
65 העליון וזה לשונו: "ממשיכים
66 אור זה שהוא גילוי העצמות
67 ברוך הוא כמו שהוא לפני
68 הצמצום... וזהו ענין הלכה
69 שמולכים וממשיכים את אור
70 אין סוף הבלי גבול... הליכות
71 עולם לו, היינו בכדי שיהי גילוי
72 העצמות כמו שהוא לפני
73 הצמצום וזהו ל"ו הוא על ידי
74 הלכות דווקא, דבהלכה פסוקה
75 הרי בזה כל עומק עצמות רצון
76 העליון".

77 (ח) ומס'ים במאמר חכמינו
78 ז"ל שבו נפתח המאמר
79 אדרפתן מלתא כו' כל
80 ארץ שגור עליה אדם
81 הראשון לישוב נתישבה, וכל ארץ שלא גור עליה אדם
82 הראשון לישוב לא נתישבה. והענין בזה, כמבאר במאמר⁵⁴
83 דשנת תרפ"ט שאדם הראשון האמור כאן הוא משל לבחינה רוחנית
84 עליונה הנקראת 'פציון' (בתניא שלימה הכוללת כוחות וענינים רבים כשם
85 שפרצוף האדם הגשמי, להבדיל, כולל כמה כוחות שונים) אדם קדמון,
86 היא בחינה עליונה באלוקות שלמעלה מהעולמות שבהם יש ספירות ואורות

רפ"ו. ובכ"מ. 51) ראה פע"ח ושער הכוונות שער ר"ה. סידור האריז"ל במקומו. לקו"ת שם נא, ב. ובכ"מ. 52) סכ"ט. 53) מגילה כח, ב. נדה עג, א. 54) סה"מ תרפ"ט שם ע' 258.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מסוגים שונים ונבדלים זה מזה אלא בה כל 'סדר ההשתלשלות' וכל העולמות
2 וכל המאורעות שמהביראה ועד ימות המשיח נכללים בסקירה אחת (כאדם
3 הרוצה לבנות בית שכאשר הבית מתחיל לעלות במחשבתו, כל הפרטים של
4 הגג הקירות והחלונות נכללים במחשבה אחת ויחידה) וְגִזְרַת אֲדָם

45 הַזְקֵן⁵⁷ עַל הַפְּסוּק, שֶׁפָּאָשֶׁר יְהוּדֵי בָא לְמָקוֹם מְסֻמָּה, עָלִיו
46 לְדַעַת שֶׁהַשְּׂגָחָה הָעֲלִיּוֹנָה הַבִּיאָה אוֹתוֹ לְמָקוֹם זֶה, וְהַפְּנִינָה
47 בְּזֶה הִיא כְּדֵי שְׂדָרְכוּ — שֶׁל הַקֶּבֶ"ה — יִחְפֹּץ הֵיינוּ שֶׁהַיְהוּדֵי
48 בָּא לְאוֹתוֹ מִקוֹם מְסוּיִים כְּדֵי לְחַפּוֹץ וּלְרַצוֹת וּלְקַיֵּם שֵׁם אֶת דְּרָכּוֹ שֶׁל

הָרֵאשׁוֹן הוּא מִחֻשְׁבָּה

6 הַקְּדוּמָה הַאֲחַת, הַכְּלִלִית
7 דִּ'אֲדָם קְדָמוֹן, וְהֵינּוּ,
8 דְּכָל מַעֲשֵׂי פְנֵי אָדָם
9 וְעִנְיָנֵיהֶם הֵם עַל-פִּי
10 הַגְּזֵרָה דְּהַשְּׂגָחָה
11 הָעֲלִיּוֹנָה כְּפִי שְׁעָלָה
12 בְּמִחֻשְׁבָּה הַקְּדוּמָה
13 דִּ'אֲדָם קְדָמוֹן שְׁלֹאחַר מִכֵּן
14 בְּרִגּוֹת הַרְבוֹת שֶׁל סֵדֶר
15 הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת בָּאָה לִידֵי בִיטוּי
16 בְּפִרְטִים וּפְרִטֵי פְרִטִים רַבִּים מְאֹד
17 אֲבָל כּוֹלם כְּלוּלִים בְּמִחֻשְׁבָּה
18 הַקְּדוּמָה דִּ'אֲדָם וְכָל מַה שֶׁנִּבְרָא
19 וְכָל מַה שֶׁמִּתְרַחֵשׂ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת
20 הוּא בְּהִשְׁגָחָה פְרִטִית.

49 הַקְּדוּשׁ-בִּירוּךְ-הוּא, כּוֹלֵל גַּם
50 הַפְּרוּשׁ הַנוֹסֵף בְּפִסּוּק
51 שְׁ(דְרָכּוֹ) יִחְפֹּץ קָאֵי עַל
52 הַקֶּבֶ"ה וְלֹא עַל הָאֲדָם, הֵיינוּ
53 שֶׁהַקְּדוּשׁ-בִּירוּךְ-הוּא מְבִיא אֶת
54 הָאֲדָם לְמָקוֹם מְסוּיִים וְבוֹמֵן
55 מְסוּיִים בְּהַתָּמָם לְרַצוֹן הָעֲלִיּוֹן שֶׁל
56 הַקְּדוּשׁ-בִּירוּךְ-הוּא], לְהַצְלִיחַ
57 לְאִישׁ וְאִישׁ בְּעִבּוּדְתוֹ
58 בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת וּבְכָל
59 עֲנִיּוֹת הַגְּשָׁמִיִּים בְּכָדֵי
60 לְהַשְׁלִים הַפְּנִינָה הָעֲלִיּוֹנָה
61 לְהִיּוֹת וְתוֹרָה אוֹר בְּאוֹר
62 כִּי טוֹב (וּבְכֵן מְסַתֵּיִם הַמְּאִמֵּר
63 דְּשַׁנַּת תְּרַפ"ט).

21 וּבְפִרְטִיּוֹת יוֹתֵר יֵשׁ בְּזֶה
22 בְּהִשְׁגָחַת הַקְּדוּשׁ-בִּירוּךְ-הוּא עַל
23 כָּל הָעוֹלָמוֹת וְעַל כָּל הַנִּבְרָאִים
24 ב' אוֹפְנִים, הַשְּׁגָחָה בְּצוּרָה
25 חִיּוּבִית, מֵהַיְהִיָּה וְאִיךְ יִהְיֶה וּמֵתִי
26 יִהְיֶה - אֲרָץ שְׂגוּר עָלֶיהָ
27 אָדָם הָרֵאשׁוֹן לְיִשׁוּב
28 נְהַלְשָׁבָה, וְהַשְּׁגָחָה בְּצוּרָה
29 שְׁלִילִית, מֵהַ לֹא יִהְיֶה - וְאֲרָץ
30 שְׁלֹא גְזוּר עָלֶיהָ אָדָם
31 הָרֵאשׁוֹן לְיִשׁוּב לֹא
32 נְהַלְשָׁבָה, שֶׁהֵם שְׁנֵי אוֹפְנִים
33 בְּהִשְׁגָחַת ה' עַל הָעוֹלָם יֵשׁ לָהֶם
34 ב' אוֹפְנִים מְקַבְּלִים
35 בְּעִבּוּדַת הַיְיָ, עִבּוּדָה
36 בְּאִפְסָן שֶׁל חִיּוּב בְּצֵד
37 הַטוֹב, עַל-יְדֵי קִיּוּם

64 וַיֵּשׁ לְזִמְרָה בְּבֵאוֹר קָשֶׁר
65 הָעֲנִיּוֹת בְּמִצְוֵי רַז"ל זֶה
66 שֶׁתְּחַלְתוּ בְּעֵינַי לְיִמּוּד וְאִמִּירַת
67 דְּבַר הַלְכָה לְעוֹרֵר אֶת הַיּוֹצֵר
68 לְמַעַל כְּדֵי לְנַמְנֵם וּרְחוּק וּפְרִיּוֹד
69 מְאֻלָּקוֹת וְסוֹפוֹ בְּעֵינַי הַשְּׁגָחָה
70 פְרִטִית הַמְּכַוֶּנֶת אֶת דְּרָכּוֹ שֶׁל כָּל
71 אָדָם כִּיֵּצֵד יַעֲבֹד אֶת ה', שֶׁכְּדֵי
72 שְׂיִהְיֶה זֹכְרָהּ וְהָאֲדָם יִהְיֶה
73 קְרוֹב לְאֻלּוּקוֹת, לֹא מְסַפִּיק
74 לְיִמּוּד דְּבַר הַהֲלָכָה,
75 לְמוֹצִיאֵיהֶם בְּפָה⁵⁸
76 כְּמִאֲמַר חֲכָמֵינוּ ז"ל עַל הַפְּסוּק
77 "חַיִּים הֵם לְמוֹצִיאֵיהֶם" —
78 לְמוֹצִיאֵיהֶם בְּפִי שְׂדֵרֵי הַתּוֹרָה
79 מְמַשְׁכִּיִּים חַיּוֹת לְמִי שֶׁמִּבְטָא אֶת
80 לְיִמּוּדוֹ בְּדִבּוּר פֶּה וּמְכַאֵן שֵׁשׁ
81 מַעַל גְּדוּלָה בְּדִבּוּר בְּדִבּוּר

38 מִצְוֹת עֲשֵׂה, וְעִבּוּדָה בְּאִפְסָן שֶׁל שְׁלִילָה בְּצֵד הַהֶפְכִּי, עַל-יְדֵי
39 שְׂמִירַת מִצְוֹת לֹא-תַעֲשֵׂה, וּבְכָלְלוֹת הֵם שְׁנֵי הָעֲנִיּוֹת דְּסוֹר
40 מְרַע וְעֲשֵׂה טוֹב⁵⁵. וּבְכָלְלוֹת הָעִבּוּדָה בְּשְׁנֵי סוּגֵי אֲרָצוֹת אֱלוֹ
41 הִיא עַל-פִּי הַגְּזֵרָה דְּהַשְּׂגָחָה הָעֲלִיּוֹנָה הַמְּכַוֶּנֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד
42 בְּאִיזָה מְקוֹם בְּאִיזָה זְמַן וּבְאִיזָה אוֹפֵן אָדָם פְּרִטִי זֶה יַעֲבֹד אֶת ה'.

82 תּוֹרָה כְּשֶׁלְעֲצָמוֹ אֲבָל בְּכֵן לֹא דֵי, אֲלֵא נוֹסֵף עַל הַהִמְשָׁכָה
83 מִמִּחֻשְׁבָּה לְדַבּוּר, צָרִיף לְהִיּוֹת נִמְשָׁף גַּם בְּעִבּוּדָה בְּפִעֻלָּה,
84 לְקַיֵּם גְּזֵרַת אָדָם הָרֵאשׁוֹן וְכִמְאֹר הַכּוֹנֵה לְבַחֲנֵית 'אָדָם קְדָמוֹן'
85 בְּאֻלּוּקוֹת בְּכָל אֲרָץ לְפִי עֲנִיּוֹנָה, לְיִשׁוּב אוֹ שְׁלֹא לְיִשׁוּב (כְּמוֹ)
86 בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, שְׁלֹא מְסַפִּיק אִמִּירַת פְּסוּקֵי זְכָרוֹנוֹת, אֲלֵא
87 צָרִיף גַּם עֲנִיּוֹן הַמַּעֲשֵׂה תְּקִיעָה בְּשׁוֹפָר כְּפּוּעַל, שְׂדָהּ אוֹמְרוֹ בְּגִמְרָה
88 שְׂכִדֵי שִׁיעָלָה זִכְרוֹנְכֶם לְפָנֵי בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה לֹא דֵי בְּאִמִּירַת הַפְּסוּקִים בְּדִבּוּר

(55) תהלים לז, טו. (56) שם לז, כג. (57) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ה ע' קג. קי. "היום יום" — י תמוז; יד חשוון. (58) עירובין נד,

ביאור בדרך אפשר

1 אלא ובמה בשופר³⁴, כמבאר בארבה במאמרים שלפנייה⁵⁹
 2 שנאמרו בראש השנה שנה זו תשכ"א שמדי שנה בראש השנה יש המשכת
 3 אור חדש שלא היה בשנים הקודמות ולכן מידי שנה יש לעורר ולבנות' מחדש
 4 את ענין מלכות הקדוש-ברוך-הוא על העולמות והנבראים אך כדי שהאור
 5 החדש אכן יומשך למטה לא די
 6 באמירה בריבור אלא צריכה
 7 להיות פעולה גשמית מעשית
 8 שהיא התקיעה (בשופר).
 9 (ט) וזהו אל יפטר אדם
 10 מחברו אלא מתוך דבר
 11 הלכה שמתוך פה
 12 זוכרהו, כמבאר בארבה
 13 בהמשך תרס"ו⁶⁰ שבעצם
 14 ירידת הנשמה בגוף היא מצב
 15 שעלול לגרום פירוד בין הקדוש-
 16 ברוך-הוא והנשמה אלא
 17 שהירידה היא לצורך עלייה
 18 ולשם העלייה ולכן האדם יכול
 19 להמשיך להיות קשור באלוקות
 20 למרות הריחוק, כמבואר שם
 21 המשל מן מלך
 22 ששולחו המלך הרחק
 23 ממנו כדי לגלות על-ידי-
 24 זה מה שביקלתו של בן
 25 המלך לפעל במרחקים,
 26 כאשר איננו נמצא לצד אביו
 27 המלך כו', וכן יתגלו בו כוחות
 28 שלא היו מתגלים בהיותו ליד
 29 אביו המלך ואין לו ניסיונות
 30 קשים ולכן נותן לו המלך
 31 לבנו מלכתחלה בעת הפרידה
 32 ביניהם איזה דבר חפץ
 33 כלשהו שישאר ביד בן המלך
 34 תמיד שיזכרונו עד אשר
 35 יחזרו ויתראו (כמו
 36 שמבאר במאמר⁶¹),
 37 ובנמשל – כאשר הנשמה יורדת לגוף בעולם הזה הגשמי נותן הקדוש-ברוך-
 38 הוא בידה דבר מסויים שזהו ענין דבר הלכה, שמתוך פה זוכרהו,
 39 היינו, שעל-ידי-זה שנותן לו דבר ההלכה, ברור הדבר בלי
 40 ספק שלמרות גדול הירידה מאיגרא רמא לבריאר עמיקתא, כנ"ל, בסופו של
 41 דבר לא יהיה פירוד חס ושלום - שלא ידח ממנו נדח⁶², אלא יהיה
 42 זוכרהו כל הזמן בלי הפסק, עד אשר יחזרו ויתראו.
 43 וזהו גם באור דיוק הלשון אל יפטר אדם מחברו אלא מתוך
 44 דבר הלכה, דלקאורה הנה ליה למימר בקצור יותר, יפטר

ביאור בדרך אפשר

אדם מחברו מתוך דבר הלכה ומדוע נאמר הדבר דווקא בלשון
 שלילה ובאריכות יותר? אף הענין הוא שאכן במכוון לא נאמר הדבר
 בלשון שמשמעו שישנה דרך כיצד יפטר אדם מחברו ויתרחק ח"ו מאלוקות
 (אלא שיש עצה כיצד למנוע זאת) אלא הדבר נאמר בדווקא בלשון שוללת
 לחלוטין את האפשרות של
 "יפטר" ויתרחק, שפזה
 מדגש שלולי זאת
 שמלכתחלה נתן דבר
 הלכה שמתוך פה
 זוכרהו, לא היה פלל
 מעמד ומצב דיפטר אדם
 מחברו, פי אם מעמד
 ומצב דאל יפטר אדם
 מחברו, וכל האפשרות
 לירידה דיפטר אדם
 מחברו וכללות ירידת הנשמה
 בגוף, אינה אלא צריך
 עליה (על-דרך האמור
 לעיל (סעיף ג) בנוגע
 לכונת הצמצום שעל-ידו
 נעשית האפשרות להענין
 דיפטר אדם מחברו,
 שלכאורה הצמצום מהווה העלם
 והסתר גדול על האלוקות אבל
 האמת היא שהיא מלכתחילה
 בשביל הגלוי כו'), כדי
 שיהיה זוכרהו פל זמן
 שנמצאים בשליחות של
 הנשמה בעולם הזה. וכאמור,
 שברור הדבר בלי ספק
 שיהיה זוכרהו לכל אורך
 השליחות כנ"ל, וברור הדבר
 שיחזרו ויתראו בסיום
 השליחות, וכמשל בן
 המלך שהיה בשביה אבל
 בסופו של דבר - וחזור
 לאביו המלך, שאז השמחה היא גדולה ביותר⁶³ (ובלשון רבנו
 זוקן בתניא: לגבי עבודת ה' בשמחה: "תהיה עבודתו כל ימיו בשמחה רבה
 היא שמחת הנפש בצאתה (כאשר היא משתחררת) מהגוף המתועב ושבה אל
 בית אביה כעווריה בשעת התורה והעבודה... ואין לך שמחה גדולה כצאת
 מהגלות והשביה כמשל בן מלך שהיה בשביה וטוחן בבית האסורים ומנוול
 באשפה ויצא לחפשי אל בית אביו המלך"), ושמחה זו פורצת כל
 הגדרים⁶⁴, ונמשך עצמותו ומהותו יתברך עד למטה
 מעשרה טפחים, שתהיה דירה לו יתברך בתחתונים.

רע"א. 59) ד"ה תקעו דיום ב' דר"ה פ"ג (סה"מ תשכ"א ע' ה). 60) ס"ע שפ ואילך. 61) סה"מ תרפ"ט ע' 253. 62) שמואל-ב יד, יד. וראה תניא ספ"ט. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג. 63) ראה תניא פליא (מ, סע"א ואילך). 64) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.